

T.C.

BARTIN ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

ORMAN MÜHENDİSLİĞİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BÖLGESEL FARKLILIKLARA GÖRE YÖRE HALKININ

ORMAN SUÇLARINA YAKLAŞIMI

**(DEVREK, MARMARİS, KANLICA ORMAN İŞLETME
MÜDÜRLÜKLERİ)**

UFUK BOSTANCI

DANIŞMAN

DOÇ. DR. GÖKÇE GENÇAY

BARTIN-2023

T.C.

**BARTIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
ORMAN MÜHENDİSLİĞİ ANABİLİM DALI**

**BÖLGESEL FARKLILIKLARA GÖRE YÖRE HALKININ
ORMAN SUÇLARINA YAKLAŞIMI
(DEVREK, MARMARİS, KANLICA ORMAN İŞLETME MÜDÜRLÜKLERİ)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ufuk BOSTANCI

BARTIN-2023

BEYANNAME

Bartın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre Doç. Dr. Gökçe GENÇAY danışmanlığında hazırlamış olduğum ve 31/08/2023 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda jüri tarafından oy birliği ile başarılı bulunan “BÖLGESEL FARKLILIKLARA GÖRE YÖRE HALKININ ORMAN SUÇLARINA YAKLAŞIMI (DEVREK, MARMARİS, KANLICA ORMAN İŞLETME MÜDÜRLÜKLERİ)” başlıklı yüksek lisans tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

01.09.2023

Ufuk BOSTANCI

ÖNSÖZ

Yüksek lisans serüvenine başladığım ilk andan itibaren her konuda benimle ilgilenip bana yardımcı olan, tezimi hazırlarken her aşamada desteğini hissettiren, kişiliğine büyük saygı duyduğum Doç. Dr. Gökçe GENÇAY hocama en içten dileklerle teşekkür ederim.

Tez çalışmalarımda ihtiyaç duyduğum bilgilere ulaşmamı sağlayan Devrek, Kanlıca ve Marmaris işletme müdürlerine, tezimle ilgili verileri elde etmemi sağlayan Devrek Orman İşletme Müdürlüğü dava servisi memuru Sayın Mustafa ÇARIKÇI'ya, destek ve yardımını esirgemeyen arkadaşım ve meslektaşım Sayın Yunus Emre KAYĞUSUZ'a, Marmaris Orman İşletme Müdürlüğü Çetibeli Orman İşletme Şefi Sayın Saner DEMİRTAŞ'a, Devrek Orman İşletme Müdürlüğü, Kanlıca Orman İşletme Müdürlüğü ve Marmaris Orman İşletme Müdürlüğü personeline, araştırmamda yer verdiğim anket çalışmasına katılım gösteren Devrek, Kanlıca ve Marmaris'teki orman köylülerine ve yerel halka teşekkür ederim.

Hayatımda varlığını hep hissettiğim, iyi günde ve kötü günde her anımda bana moral veren, her konuda gelişmemi, her zaman daha iyisine ulaşmamı isteyen, üzerimde çok büyük emeği olan 31.03.2022 tarihinde kaybettiğimiz canım dedem Hüseyin BOSTANCI'ya Allahtan rahmet dilerim. Her zaman yanımda olan babam, annem ve büyük aileme, desteklerini esirgemeyen arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunarım.

Ufuk BOSTANCI

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

BÖLGESEL FARKLILIKLARA GÖRE YÖRE HALKININ ORMAN SUÇLARINA YAKLAŞIMI (DEVREK, MARMARİS, KANLICA ORMAN İŞLETME MÜDÜRLÜKLERİ)

Ufuk BOSTANCI

Bartın Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Orman Mühendisliği Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Gökçe GENÇAY

Bartın-2023, sayfa: 62

Bu araştırmanın amacı orman suçlarının yasal dayanaklarının ortaya koyulması ve farklı özelliklere sahip bölgelerde orman suç çeşitlerinin yıllara oranla farklılıklarının veya benzerliklerinin tespit edilmesi ve en nihayetinde bu suçların önlenmesi için gerekli tedbirlerin alınması için bölgesel özelliklere göre önerilerde bulunulmasıdır. Ormanların korunması ve geliştirilmesi onların korunması ile sağlanacaktır. Ormanları korumak amacı ile çok iyi hazırlanmış yasal düzenlemeler bile o kuralları uygulayacak kişilerin yasaları bilmesi ve etkilerinden çekinmesine bağlıdır. Bu nedenle bazen kurallar kusursuz olsa da sonuç toplumun bilincine ve ihtiyaçlarına göre etkilenebilmektedir.

Bir hareketin suç sayılabilmesi için gerekli şartlar vardır. Bunlardan en önemlisi de hukuki unsur yani o hareketin suç olduğunun kanunda yazılı olmasıdır. Kanunda suç olarak yazılı olmayan hiçbir hareket için bir yaptırım uygulanamaz. Bu bağlamda öncelikle orman mevzuatında yazılı olan hangi hareketlerin orman suçu olarak kabul edildiği, bu hareketlerin özel görünüş şekilleri ile ortaya koyulmuştur. Daha sonra seçilen farklı özelliklere sahip, Türkiye coğrafyasının farklı bölgelerinden üç orman bölge müdürlüğünde (Devrek Orman İşletme Müdürlüğü, Kanlıca Orman İşletme Müdürlüğü, Marmaris Orman İşletme Müdürlüğü) son 10 yıl içinde tespit edilen orman suçlarının çeşit ve sayıları veri olarak

kullanılmıştır. Bu veriler ilgili birimlere gerekli açıklamalar yapılarak, orman işletme müdürlüklerinde tutulan suç tutanakları ve suç cetvellerinden elde edilmiştir. Tezin hipotezi, seçilen bölgelerdeki ormanların ve çevresinin çeşitli özelliklerine göre (ağaç türü, orman varlığı, orman köy sayısı, nüfus, kültürel ve sosyo ekonomik durumlar, iklim vb.) orman suç çeşitlerinin miktarlarının değiştiği üzerine kurulmuştur.

Ardından suç çeşitleri ve oranları dikkate alınarak bu tez çalışmasına özel bir anket formu oluşturulmuş hem yetkili kişiler ile hem de yöre halkı ile görüşmeler sağlanmıştır. Anket çalışması ile farklı bölgelerde farklı suç çeşitlerine eğilimin olup olmadığı, eğer bölgesel farklılıklar ile suç çeşitleri arasında bir ilişki var ise bu suçların önlenmesinde yine bölgesel özelliklerden faydalanarak çeşitli önlemler geliştirilmesi hedeflenmiştir.

Bu araştırmanın amacı, hedefleri, dayandığı teori(ler) ve model(ler) ve öngördüğü araştırma hipotezleri ayrı bölümler halinde kısa ve net cümlelerle ortaya konulmuştur. Amaç ve hedeflerin belirgin, ölçülebilir, gerçekçi ve tez süresinde ulaşılabilir nitelikte olmasına dikkat edilmiştir.

Araştırma yapılacak bölgelerdeki halk, orman suçları ve yaptırımları konusunda bilinç düzeyi yüksek olduğu için suç oranı düşük ise hukukun etkin bir şekilde uygulandığı düşünülebilir. Ortaya çıkan sonuç orman suç sayılarının düşmesi, ormanın korunması, sürdürülebilir ormancılık politikası ile ormanların gelecek kuşaklara aktarılmasını sağlayacaktır. Araştırılan bölgelerdeki halkın orman suçları ile ilgili yeterli bilgi düzeyine sahip olması ancak suç sayılarının yüksek olması durumunda hukukun etkin bir şekilde kullanılamaması sebebiyle suçların engellenmesi için farklı önlemlere başvurulması gerektir.

Anahtar Kelimeler: Bölgesel farklılıklar, ceza etkinliği, orman mevzuatı, orman suçları

Bilim Kodu: 502.17.01

ABSTRACT

M. Sc. Thesis

LOCAL PEOPLE’S APPROACH TO FOREST CRIME ACCORDING TO REGIONAL DIFFERENCES (DEVREK, MARMARİS, KANLICA FOREST MANAGEMENT DIRECTORATES)

Ufuk BOSTANCI

Bartın University

Graduate School

Department of Forest Engineering

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Gökçe GENÇAY

Bartın-2023, pp: 62

The aim of this research is to reveal the legal foundation of forest crimes, to determine the differences or similarities of forest crimes in regions with different features over the years, and finally to make suggestions according to regional characteristics in order to take the necessary measures to prevent these crimes. Ultimately, the protection and development of forests will be achieved by their protection. Even well-prepared legal regulations to protect forests depend on the people who will apply those rules to know the laws and to avoid its effects. For this reason, however; the rules are perfect, the result can be affected according to the consciousness and needs of the society.

There are necessary conditions for an act to be considered a crime. The most important of these is the legal element, that is, the crime must be written in the law. A sanction cannot be applied for any act that is not written as a crime in the law. In this context, first of all, which actions written in the forest legislation are accepted as forest crimes, together with the special appearances of these actions are revealed. Then, the types and numbers of forest crimes detected in the last 10 years in three forest regional directorates (Devrek Forestry Management Directorate, Istanbul Forestry Operations Directorate, Marmaris Forestry Operations Directorate) from different regions of the geography of Turkey with different

selected features were used as data. These data were obtained from the crime reports and crime charts kept in the forest management directorates, by making the necessary explanations to the relevant units. The hypothesis of the thesis is based on the fact that the amount of forest crime types varies according to the various features of the forests and their environment in the selected regions (tree species, forest existence, number of forest villages, population, cultural and socio-economic conditions, climate, etc.).

Then, taking into account the crime types and rates, a special questionnaire was created for this thesis study, and interviews were made with both authorized persons and local people. The survey aimed to develop various measures in the prevention of these crimes by taking advantage of regional features if there is a tendency to different types of crime in different regions, if there is a relationship between regional differences and types of crime.

The purpose and objectives of this research, the theory(s) and model(s) it is based on, and the research hypotheses it predicts are presented in separate sections in short and clear sentences. Care has been taken to ensure that the goals and objectives are clear, measurable, realistic and attainable within the thesis period.

Since the public in the regions to be investigated has a high level of awareness about forest crimes and sanctions, if the crime rate is low, it can be considered that the law is applied effectively. The result will be a decrease in forest crime numbers, forest protection, sustainable forestry policy and the transfer of forests to future generations. If the people in the investigated areas have a sufficient level of knowledge about forest crimes, but the number of crimes is high, different measures will have to be applied to prevent crimes because the law cannot be used effectively.

Keywords: Regional differences, penal efficiency, forest legislation, forest crimes

Science Code: 502.17.01

İÇİNDEKİLER

BEYANNAME	ii
ÖNSÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER.....	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	x
TABLolar DİZİNİ.....	xi
EKLER DİZİNİ	xii
1. GİRİŞ.....	1
1.1 Ormanların Önemi	3
1.2 Orman Suçunun Tanımı ve Çeşitleri	4
1.2.1 Orman Suçlarında Hukuki Unsur	7
1.2.1.1 Suçun Kanuni Unsuru.....	7
1.2.1.2 Suçun Maddi Unsuru	7
1.2.1.3 Suçun Manevi Unsuru.....	7
1.2.1.4 Suçun Hukuka Aykırılık Unsuru	7
1.2.2 Suçların Özel Görünüş Halleri	8
1.2.2.1 Teşebbüs	8
1.2.2.2 İştirak	8
1.3 6831 Sayılı Orman Kanunu'nda Yer Alan Orman Suçları	8
1.3.1 Dikiliden Ağaç Kesilmesi (Kesme) Suçu	9
1.3.2 İşgal ve Faydalanma Suçu	11
1.3.3 Kaçakçılık ve Bulundurma Suçları	13
1.3.4 Orman Yakma Suçu	15
1.3.5 Zati ve Müşterek İhtiyaç Emvali Üzerinde İşlenen Suçlar	16
2. LİTERATÜR ÖZETİ.....	18
3. MATERYAL VE METOT	21
3.1 Materyal.....	21
3.1.1 Devrek Orman İşletme Müdürlüğü.....	23
3.1.2 Kanlıca Orman İşletme Müdürlüğü.....	25
3.1.3 Marmaris Orman İşletme Müdürlüğü.....	29
3.2 Metot	32

4. BULGULAR VE TARTIŞMA	34
4.1 Orman Suçları ile İlgili Sayısal Veriler.....	34
4.2 Anket Sonuçları.....	40
4.3 Orman İdaresi Personeli Görüşleri.....	49
4.4 Suç Tutanakları ile Anket Sonuçlarının Karşılaştırılması	50
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	52
KAYNAKLAR.....	57
EKLER	60

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil No	Sayfa No
1.1: Orman Kanunu'nun 1. maddesi; ormanın tanımı ve orman sayılmayan yerler.	6
1.2: Orman Kanunu'nun 14. maddesi; ağaç kesme suçu.	9
1.3: Orman Kanunu'nun 91. maddesi; ağaç kesme suçunun cezaları.....	10
1.4: Orman Kanunu'nun 17/1. maddesi; işgal ve faydalanma suçu.	11
1.5: Orman Kanunu'nun 92. maddesi; izinsiz maden ocağı açmanın cezaları.	12
1.6: Orman Kanunu'nun 93. maddesi; işgal ve faydalanma suçunun cezaları.	13
1.7: Orman Kanunu'nun 27. maddesi; kaçak sayılan orman emvali.	14
1.8: Orman Kanunu'nun 108. maddesi; kaçakçılık suçunun cezaları.....	14
1.9: Orman Kanunu'nun 76. maddesi; orman yakma suçu.....	15
1.10: Orman Kanunu'nun 110. maddesi; orman yakma suçu cezaları.....	16
1.11: Orman Kanunu'nun 31/1. maddesi; zati ve müşterek ihtiyaç emvalinden yararlanma esasları.....	17
1.12: Orman Kanunu'nun 98. maddesi; zati ve müşterek ihtiyaç emvali suçunun cezası.....	17
3.1: Zonguldak, Kanlıca ve Marmaris Orman İşletme Müdürlüklerinin coğrafi konumları.	22
3.2: Devrek Orman İşletme Müdürlüğü sınırının uydu görüntüsü.....	23
3.3: Devrek Orman İşletme Müdürlüğünün orman durumu.	25
3.4: Kanlıca Orman İşletme Müdürlüğünün uydu görüntüsü.....	26
3.5: Kanlıca Orman İşletme Müdürlüğünün orman durumu.....	28
3.6: Marmaris Orman İşletme Müdürlüğünün uydu görüntüsü.	29
3.7: Kanlıca Orman İşletme Müdürlüğünün orman durumu.....	31
4.1: Türkiye’de son 10 yılda gerçekleşen orman suçlarındaki sayısal değişim.	35
4.2: Devrek Orman İşletme Müdürlüğü son 10 yıllık suç oran değişimi.	37
4.3: Kanlıca Orman İşletme Müdürlüğü son 10 yıllık suç oran değişimi.	38
4.4: Marmaris Orman İşletme Müdürlüğü son 10 yıllık suç oran değişimi.	39

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo	Sayfa
No	No
3.1: Devrek Orman İşletme Müdürlüğünün orman alan miktarları.	24
3.2: Kanlıca Orman İşletme Müdürlüğünün alan miktarları	27
3.3: Marmaris Orman İşletme Müdürlüğünün alan miktarları	30
4.1: Türkiye’de son 10 yılda gerçekleşen orman suçlarındaki sayısal değişim.	34
4.2: Devrek Orman İşletme Müdürlüğü’nde son 10 yılda gerçekleşen orman suçu sayıları	36
4.3: Kanlıca Orman İşletme Müdürlüğü’nde son 10 yılda gerçekleşen orman suçu sayıları	37
4.4: Marmaris Orman İşletme Müdürlüğü’nde son 10 yılda gerçekleşen orman suçu sayıları	38
4.5: Bölgelere göre ormanların insanlardan korunma gerekliliği ve devletin denetim yeterliliği.	41
4.6: Bölgelere göre ormana en çok zarar veren suçlar	42
4.7: Bölgelere göre orman suçlarının işlenme sebepleri.	43
4.8: Bölgelere göre ormanların korunmasında etkili olan faktörler.	44
4.9: Bölgelere göre orman suçları hakkında bilgi ve orman suçları ile ilgili eğitim durumu.	44
4.10: Bölgelere göre orman suçunu ihbar etme durumu ve orman işletmesi personeliyle ilişkiler.	45
4.11: Bölgelere göre orman köylülerine tanınan yasal haklar ve ormandan faydalanma durumu.	46
4.12: Bölgelere göre orman yangını vb. durumlarda halkın gönüllü olması durumu.	46
4.13: Bölgelere göre ormanların özel mülkiyete ait olmasının orman suçlarına etkisi.	47
4.14: Bölgelere göre ormanlardaki kesim miktarının değişimi.	47
4.15: Bölgelere göre ormanların topluma sağladığı faydalar.	48

EKLER DİZİNİ

Ek	Sayfa
No	No
EK 1. Anket soruları	60

1. GİRİŞ

Toplum içerisinde yaşayan insanların eşit şartlarda, adaletli, düzenli ve huzurlu bir şekilde hayat yaşamalarını sağlamak için bazı kurallara ve kurallara uyulmaması durumunda maddi yaptırımlara ihtiyaç duyulmuştur. Toplum düzenini sağlamak amacıyla belirlenen bu kurallar kendi içerisinde çeşitli dallara ayrılmıştır. Hukuk kuralları içerisinde düzenli ve huzurlu yaşamı sağlamak adına koyulan kurallara uyulmaması sonucu, yapılan davranış neticesinde gereken şartların oluşup oluşmamasıyla ilgilenen dala ceza hukuku denir (Göktürk vd., 2012).

Cezalar tarih boyunca suçla mücadelede en etkili ve en çok kullanılan yöntem olmuştur (Kızmaz, 2005). Suç için belirlenen maliyetin fazla olması suçun işlenme durumunu azaltacaktır (Liska, 1987'ye atfen Kızmaz, 2005). Hukuki araçlar insanların eylemlerini kontrol altına almada sonuç veren önemli metotlardan biridir (Ünal vd., 2021). Suç işleyen birine verilen ceza, onun tekrar ceza işleme olasılığını azalttığı gibi toplumda da suç işleme potansiyeli olan şahısları yasaklanan davranışlardan kaçınmasına sebep olmaktadır. İlk durumda cezanın caydırıcı etkisi görülürken, ikinci durumda toplum düzeyinde de yasaklanan eylemi önleme işlevi görülmektedir (İçli ve Ögün t.y.'ye atfen Kızmaz, 2005). Bu durumun orman suçları için de geçerli olduğu söylenebilir.

Türkiye'de orman sayılan yerler içerisinde işlenen suçlar orman suçlarını oluşturmakta ve orman suçlarını ve cezalarını içeren hukuk kuralları ceza hukukunun özel hukuk alanı içerisinde kalmaktadır. Orman köylüsü olan insanların orman bütünlüğünü bozmaması, ormanı tahrip etmemesi ve suç olarak sayılacak davranışlardan kaçınarak ormana zarar vermemesi için hukuk kuralları gerekmektedir. Suç sayılan eylemlerde bulunulması halinde karşılaşılabilecek yaptırımların açıkça belirtilmesi toplum üzerinde caydırıcı etki oluşturmakta ve hukukun etkili bir şekilde kullanılmasını sağlamaktadır.

Ormancılık tarihine bakıldığında geçmişte insanlar ormandan serbestçe yararlanmış (Talu, 1944), ormanlara verilen tahribatın sonuçları tam olarak kestirilememiş, barınmak, beslenmek ve avcılık amacı ormanlar üzerindeki baskıyı artırmıştır. Ormanlar üzerindeki baskı ormanlara ciddi oranda zarar vermiş ve ormanlardan faydalanmak belirli kurallara

bağlanmıştır. 1870 Orman Nizamnamesi ile ormanlara zarar veren fiil ve davranışlar orman suçu sayılmış ve yaptırıma bağlanmıştır (Birben vd., 2019).

Ormanlardan faydalanmayı ormancılık tekniği ve hukuk düzeni çerçevesinde belirlemek, ormana zarar veren davranışları yasaklamak, yasağa aykırı davranışları cezalandırmak orman bütünlüğünü korumak için oluşturulan yöntemlerdendir (Elvan, 2005).

Hukuk kuralları ceza vermek amacı ile değil yasak davranışların önüne geçmek amacı ile belirlenmiş kurallardır. Ormanın varlığını ve sürdürülebilirliğini tehdit altına alacak her türlü davranışın yasalar çerçevesinde yasaklanması ve yaptırımının olmasının öncelikli amacı suçun işlenmemesi üzerinedir. Davranışları düzenlemek için koyulan kuralların ilk amacı zarar verici davranışların önlenmesidir. Tahribata sebep olan davranışların engellenmesi ormanın bütünlüğünü ve sürdürülebilirliğinin devamı açısından oldukça önemlidir. Yasaklanan davranışlarda bulunanların eylemleri sonucunda ne gibi yaptırımlarla karşılaşacağını bilincinde olması, suçun işlenmesini engellemekte ve caydırıcı olmaktadır.

Örneğin Türkiye’de ağaç kesme suçu ve kaçakçılık suçları hakkında yapılan ankette yerel halk cezası olmasına rağmen suçu işlemekten vazgeçmeyeceğini belirtmiştir (Yüksel vd., 2009). Bunun sebeplerinden bir tanesi de toplumun başka geçim kaynağının olmaması bu suçları işlemekten vazgeçmemelerine neden olmaktadır. Toplumu bu düşünceden uzaklaştırmak için bireylere ormandan kazanç sağlamak adına iş verilmesi, verimsiz orman topraklarını “özel ağaçlandırma” yöntemiyle halka kiralanması ve orada elde edilen kazançla ekonomik sıkıntılarının giderilmesi sağlanmaktadır. Bu sahalarda gelir getirici türlerin yetiştirilmesiyle toplumun ormana olan ihtiyacının ve ormana verdiği zararın azaldığı görülmektedir.

Ormanlardan yararlanmanın birçok yanı olduğu için farklı bölgelerde farklı ihtiyaçlar için kullanılabileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Örneğin havanın daha soğuk olduğu bir bölgede ısınma ihtiyacını karşılarken, tatil bölgelerinde halkın stresini atacağı, dinleneceği bir alan olarak değerlendirilmektedir. Bu farklılık bölgelerde orman suç çeşitlerinin ve oranlarının değişiklik göstermesine sebep olabilmektedir. Araştırma tezinin ana konusu bölgelerde orman suçlarının gösterdiği farklılıkları ve halkın ormana bakış açısını ele almaktır. Farklılıkların tespit edilebilmesi için Devrek, Kanlıca ve Marmaris orman işletme müdürlüklerinde son 10 yılda işlenen orman suçlarının cins, nevi ve miktarlarına yer

verilecektir. Bu amaçla müdürlük sınırları içerisinde bulunan orman köylüleri ve yerel halk ile anket çalışması yapılması planlanmıştır.

Ayrıca Devrek, Kanlıca ve Marmaris bölgelerinde suç tutanaklarından alınan gerçek değerler, orman köylüsü ve yerel halk ile yapılan anket, personel ile görüşmelerden elde edilen veriler doğrultusunda işlenen suçların yoğunluk durumu ve suçların bölgelere göre farklılığının sebepleri tartışılmıştır. Orman suçlarının yaptırımlarının orman suçlarının işlenmesinde caydırıcı etkisi, yıllara göre suç sayılarındaki değişikliğin sebepleri araştırılmıştır. Orman suçlarının yıllara göre azalması, ormanın varlığı ve sürdürülebilirliğinin sağlanması açısından önemli olup hukuk kurallarının cezaları önleme konusunda başarılı olduğu anlamına gelecektir.

1.1 Ormanların Önemi

Ormanlar, canlı türlerinin en az üçte ikisine yaşam alanı sağlar ve dünyadaki biyolojik çeşitliliğin %80'ini oluşturur (Contreras-Hermosilla, 2001). Ormanlar sadece insanoğlunun yararlanıp kullandığı değil tüm canlıların da sığınağı durumundadır. Ormanlara yapılan en küçük bir müdahale bile tüm canlıları etkilemektedir.

İçinde bulunulan 21. Yüzyılda hızla artan nüfus için ortaya çıkan gereksinimlerin büyük bölümü doğal kaynaklardan karşılanmaktadır. Doğal kaynak olarak en önemlilerden olan ve ülke ekonomisi için gün geçtikçe değeri artan ormanların devamlılığının sağlanması için geliştirilmesi ve bunun yanında tahribatına sebep olacak davranışların engellenmesi için korunması bir zaruret haline gelmiştir. Gelişmekte olan ormandan elde edilmek istenen yarar ancak korunarak devamlılığının sağlanmasıyla elde edilebilir (Bilgili, 2014). Ormanlar milli savunma konusunda da etkin rol oynamaktadır. Birçok askeri harekette ormanın fonksiyonu çok ciddi önem taşımaktadır (Saatçioğlu, 1974).

Ormanların ülke ve milletlerin huzur ve geleceği için dolaylı ve faydalı etkileri vardır. Orman tahribatı ve ormanın dolaylı faydalarının bozulması toprağın fakirleşmesi, kuraklık, su taşkınları, kuraklaşma gibi ekonomik ve kültürel çöküntülere sebep olmaktadır. Ormanların korunması ve geliştirilmesi, atmosferdeki sera gazı birikimini azaltmakta ve bu etki de iklim krizinin önlenmesine olanak sağlamaktadır (Geray ve Okan, 2008). Ormanları

toplum için vazgeçilmez yapan özellik, uygun bir şekilde yönetildiği ve işletildiği durumda ormanlar devamlı olarak insanlığa fayda sunacak olmasıdır (Heske, 1957).

Ormanlar iklim değişikliğinin sebep olduğu küresel ısınmanın olumsuz etkilerini de azaltmaktadır. Ormanlar atmosferin aşırı ısınmasına engel olur, yağış oluşumunda önemli rolü bulunur, karbondioksiti emer ve oksijen sağlar, toprak ve içindeki canlıları aşırı sıcak ve aşırı soğuktan oluşacak olumsuzluklardan korur (Kırış ve Toprak, 2009).

1.2 Orman Suçunun Tanımı ve Çeşitleri

Ormanlar, yaşamın başlangıcından günümüze kadar insanların yaşamlarını sürdürebilmeleri, ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri için sürdürülebilirliği olan en değerli kaynaklardan biri olarak görülmüştür. Ormanları geliştirmenin yollarından biri de ormanlara zarar veren eylemleri engellemek için yasaklamaktır. Orman zararını en aza indirmek için cezalar dünya genelinde de kullanılmaktadır. İnsanoğlunun bu yenilenebilir enerjiyi uzun süre kullanabilmesi için kurallar koymasıyla orman kavramı daha farklı olarak ele alınmaya başlamıştır (Velioğlu, 2008).

Ormanları korumak için düşünülen ilk çözüm zararı engellemek için çıkarılan kanunlardır. Kanunlar ormanı korumak için çıkarılmıştır. Ormana zarar veren eylemleri suç olarak kabul edip suçun karşılığı olarak ceza verilmesi kararlaştırılmıştır. Ormanlara doğrudan veya dolaylı olarak zarar veren, geleceğini tehlike altına alan eylemleri engelleyen, ormanların gelişmesini ve korunmasını sağlayan bu yasaklara ‘orman suçları’ denilmektedir (Güneş, 2004). Orman suçlarının engellenmesi ağaçların, orman örtüsünün ve biyolojik çeşitliliğin korunmasını sağlamaktadır (Bayındır, 2016). Orman suçları sadece maddi olarak zarar değil tehlike oluşturan davranışları da kapsamaktadır. Örneğin ormanda ateş yakılması orman yangınına sebebiyet vermese bile suç olarak tanımlanmıştır (Ayanoglu ve Güneş, 2003).

6831 sayılı Orman Kanunu’na Aykırı Fiiller;

1. Dikiliden Ağaç Kesilmesi (Kesme) Suçu
2. İşgal ve Faydalanma Suçu
3. Kullanma (Sarf) Suçu
4. Nakil (Taşıma) Suçu

5. Orman Yangını Suçları
6. Fidan Ekim Sahasını Bozma Suçu
7. Açma Suçları
8. Otlatma Kabahati
9. Kömür Yapma Fiili
10. Zati ve Müşterek İhtiyaçlar ile İlgili Suçlar
11. Avlanma Suç ve Kabahatleri
12. İzinsiz Tesis Kurma Suçları
13. İzinsiz Maden Ocağı Açma Suçları (OGM, 2011).

Orman suçları devlet politikasına göre düzenlenir zamanla eklemeler yapılabilir, bu suçlardan bazıları kabahat olarak değiştirilebilir (Özdönmez, 1963).

Orman suçunun suç tanımına uyması için öncelikle orman sınırları içerisinde işlenmiş olması gerekmektedir. Bir yerin orman olup olmadığını öncelikle orman kadastro durumuna bakılarak karar verilebilir. Orman kadastro ile orman vasfının tespiti Orman Kanunu'nun birinci maddesine dayanarak tespit edilir. İlgili madde Şekil 1.1'de verilmiştir. Ayrıca maddede geçen ağaç, ağaççık, topluluk, bitişiklik gibi unsurların açıklamalarının da Resmî Gazete'de 20 Kasım 2012 tarih, 28473 sayı ile yayımlanan Orman Kadastro ve 2/B Uygulama Yönetmeliğinde yapılmış olduğu görülmektedir.

"Tabii olarak yetişen veya emekle yetiştirilen ağaç ve ağaççık toplulukları yerleriyle birlikte orman sayılır.

Ancak:

A) Sazlıklar,

B) Step nebatlarıyla örtülü yerler,

C) Her çeşit dikenlikler,

Ç) Parklar,

D) Şehir mezarlıklarıyla kasaba ve köylerin hudutları içerisinde bulunan eski (kadim) mezarlıklardaki ağaç ve ağaçlıklarla örtülü yerler,

E) Sahipli arazide bulunan ve civarındaki ormanlarda tabii olarak yetişmeyen ağaç ve ağaççık nevilerinin bulunduğu yerler;

F) Orman sınırları içinde veya bitişiğinde tapulu, orman sınırları dışında ise her türlü tasarruf belgeleriyle özel mülkiyette bulunan ve tarım arazisi olarak kullanılan, dağınık veya yer yer küme ve sıra halindeki her nevi ağaç ve ağaççıklarla örtülü yerler,

G) Orman sınırları dışında olup, yüzölçümü üç hektarı aşmayan sahipli arazilerde tabii olarak yetişen her nevi ağaç ve ağaççıklarla örtülü yerler,

H) Orman sınırları içinde veya bitişiğinde tapulu, orman sınırları dışında ise her türlü tasarruf belgeleri ile özel mülkiyette bulunan ve muhitin hususiyetlerine göre yetişmiş veya yetiştirilecek olan 'fıstık çamlıkları ve palamut meşelikleri dahil olmak üzere her nevi meyveli ağaç ve ağaççıklar',

İ) Sahipli arazideki aşılı ve aşısız zeytinliklerle, özel kanunu gereğince Devlet Ormanlarından tefrik edilmiş ve imar, ıslah ve temlik şartları yerine getirilmiş bulunan yabani zeytinlikler ile 9/7/1956 tarih ve 6777 sayılı Kanunda tasrih edilen yabani veya aşılınmış fıstıklık, sakızlık ve harnupluklar,

J) Funda veya makilerle örtülü orman ve toprak muhafaza karakteri taşımayan yerler,

K) Orman sınırları dışında olup, alan büyüklüğüne bakılmaksızın sahipli arazilerde, ekim ve dikim yolu ile yetiştirilen her nevi ağaç ve ağaççıklarla örtülü yerler orman sayılmaz."

Şekil 1.1: Orman Kanunu'nun 1. maddesi; ormanın tanımı ve orman sayılmayan yerler

Bu maddede hangi ağaç ve ağaç topluluklarının orman sayılmadığı belirtilmiştir. Bu toprakların bir kısmı Devlete ait sahipsiz topraklardır. Orman sayılmayan yerler kültür arazisi niteliği taşımadıkları için bu topraklar orman olarak değerlendirilmemektedir. Her çeşit dikenlikler, sazlıklar, step nebatlarıyla örtülü yerler orman ve toprak muhafaza özelliği taşımadıkları için orman sayılmamaktadır ayrıca parklar ve şehir, köy ve kasaba mezarlıkları da toplumun menfaati adına kullanıldıkları için orman olarak sayılmamaktadır (Doğanay, 1975).

1.2.1 Orman Suçlarında Hukuki Unsur

Hukukta bir eylemin suç sayılabilmesi için suç unsurlarının gerçekleşmesi gerekmektedir. Bu unsurlardan bir tanesinin bile gerçekleşmemesi durumunda yapılan eylem suç teşkil etmez (Özdönmez, 1963).

1.2.1.1 Suçun Kanuni Unsuru

Yapılan davranışın karşılığının kanunda suç olarak düzenlenmiş olması gerekmekte olup davranış suç olarak değerlendirilip yasalaştırılmışsa suç söz konusu olmaktadır. İşlenen davranışın kanunda karşılığı bulunmuyor ise, medeni hukuk açısından haksız davranış olarak değerlendirilse bile kanuni unsur olmadığı için suç olarak sayılmayacaktır (Alacakaplan, 1975).

1.2.1.2 Suçun Maddi Unsuru

Kanunda belirtilen suçun insan davranışıyla gerçekleştirilmesidir (Ayanoğlu ve Güneş, 2003). Suçun maddi unsurunda diğer unsurlardan farklı olarak, gerçekleşen suçta sonucun bulunması gerekmemektedir (Göktürk vd., 2012). Davranışın bilinci yerinde bir insanın gerçekleştirmesi gerekmektedir. Kusur yeteneği olmayan insanın yapmış olduğu eylem suç olarak değerlendirilememektedir.

1.2.1.3 Suçun Manevi Unsuru

Suçun kusur yeteneği olan bir kişi tarafından kasten veya taksirle yapılmış olması gerekmektedir. Bir suçu kasten yapmak, bilinçli olarak yapmak anlamı taşır. Kast, kişi suçun oluşması için gereken davranışı düşünüp, gerçekleştirip sonucunu bilerek yapmaktadır (Elvan, 2005) Taksir suçlarında eylem kişinin kendi iradesiyle yapılmakta ancak oluşan sonuç istenmemekte ve sezilememektedir (Karakehya ve Usluadam, 2015).

1.2.1.4 Suçun Hukuka Aykırılık Unsuru

Orman suçlarında bir hareketin suç sayılabilmesi için aynı zamanda hukuka aykırı olması gerekmektedir (Ayanoğlu ve Güneş, 2003). Örneğin; Ağaç kesmek bir orman suç

sayılmakta iken müdürlüğün orman emvali üretimi için planladığı alanda ağaçların kesilmesi hukuka aykırı bir eylem olarak sayılmamaktadır (Alacakaplan, 1975).

1.2.2 Suçların Özel Görünüş Halleri

Suçun unsurları gerçekleştiğinde suç ve suç için belirlenen ceza ortaya çıkmaktadır. Ancak bazı durumlarda fail suç olarak belirtilen davranışa başlamış ancak tamamlayamamış olabilir ya da suç birden fazla kişi tarafından gerçekleştirilmiş olabilir (Mercimek, 2019). Bu durumlara suçun özel görünüş halleri denilmektedir. Suçların özel görünüş halleri teşebbüs ve iştirak olarak ikiye ayrılmıştır.

1.2.2.1 Teşebbüs

Kişinin suç işlemek için eyleme başladıktan sonra çeşitli nedenlerle neticenin gerçekleşmemiş olması haline teşebbüs denir (Elvan, 2005). Örneğin orman sınırları içerisine bina yapımı için temel açılması suç değil, teşebbüs olarak değerlendirilmiştir (Ayanoglu vd., 1993).

1.2.2.2 İştirak

Bir suçun işlenmesi için hareketleri bir kişinin gerçekleştirmesinin yeterli olmasının yanında birden fazla kişi tarafından gerçekleştirilmesi sonucu oluşan suç halidir. Suçun işlenmesine dolaylı yollarla yardım eden, alet temin eden, yakalanmamak için etrafı gözetleyen kişiler suça iştirak etmiş olur (Ayanoglu vd., 1993).

1.3 6831 Sayılı Orman Kanunu'nda Yer Alan Orman Suçları

Ormanın varlığını ve bütünlüğünü tehlikeye sokacak, ormana zarar verecek her türlü davranışı engellemek, caydırıcı etki oluşturmak, ormanın korunması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması için kurallar ve cezalar bulunmaktadır. Ekonomik kazancın yeterli gelmemesi, orman köylüsü ve ormandan yararlanan halkın yasa dışı faaliyetler yapmasına sebep olabilmektedir. Orman alanlarının çok büyük olması ve orman koruma faaliyetlerinin yeterli olmaması halkı bu durumdan faydalanmaya itmektedir. Bu sebeple orman suçu sayılacak fiillerin ve bu fiiller sonucunda alınacak cezaların bilinmesi, bu fiili işlemeye yönelen

insanlar için önemli ölçüde caydırıcı etki sağlamaktadır. Bu bölümde 6831 sayılı Orman Kanunu'nda belirtilen orman suçlarının kapsamı ve bu suçların yasak sayıldığı kanun maddelerine yer verilecektir.

1.3.1 Dikiliden Ağaç Kesilmesi (Kesme) Suçu

Ormandan izinsiz, uygunsuz ağaç kesmek, izinleri kötüye kullanmak suçtur (Setiono ve Husein, 2005). Ormana verilen zararların en başında ormandan izinsiz ağaç kesme suçu gelmektedir. Ağaçlar orman varlığını ve bütünlüğünü temsil eden en önemli unsur olmasından dolayı izinsiz ağaç kesme fiili kanunda açıkça yasaklanmıştır.

Ağaç kesme suçunu oluşturan fiiller, Orman Kanunu'nun 14. maddesinde belirlenmiştir (Şekil 1.2).

“Devlet ormanlarında;

- a) Yetiştirilmiş veya yetiştirilmiş fidanları kesmek, sökmek, ekim sahalarını bozmak, yaş ağaçları boğmak, yaralamak, tepelerini veya dallarını kesmek veya koparmak veya ağaçlardan yalamuk, pedavra hartama çıkarmak;*
- b) Dikili yaş veya kuru ağaçları kesmek veya bunları kökünden sökmek veya bunlardan kabuk veya çıra veya katran veya sakız çıkarmak, yatık veya devrik ağaçları kesmek veya götürmek, kök sökmek, kömür yapmak;*
- c) Palamut, ıhlamur çiçeği, her çeşit orman örtüsü, mazi kozalağı tıbbi ve sınai nebatları veya orman tohumlarını toplayıp götürmek;*
- d) Ormanlardaki göl, gölet, baraj ve derelerde dinamit atmak veya zehir bırakmak suretiyle avlanmak;*
- e) Ticaret amacıyla olmaksızın kendi ihtiyacı için toprak, kum ve çakıl çıkarmak;*
- f) Nakil vasıtaları ile ormanlara yıkıntı veya inşaat atığı atmak ya da hafriyat veya çöp dökmek yasaktır”*

Şekil 1.2: Orman Kanunu'nun 14. maddesi; ağaç kesme suçu

Yetiştirilmiş veya yetiştirilmiş fidanların kesilmesi, kökünden sökülmesi ve bulundukları sahaların bozulması kesme suçudur. Fidan kesme suçu daha ağır ceza gerektirir. Ağaçları

boğmak, yaralamak ve sürgünlerini kesmek gibi fiiller de kesme suçunu oluşturur. Kesme suçunda önemli olan detay ağacın hayati faaliyetlerinin son bulup bulmadığıdır. Eğer yapılan davranış ağacın yaşamına son vermişse, ağaç kökünden kesilmese de kesme suçu olarak değerlendirilir. Ağaç kesme suçunun birden fazla bende ayrılmış olması, aynı maddede düzenlenen birden fazla suçun olduğunu göstermektedir.

Kanunda yazılı olan “yalamuk, pedavra, hartama çıkarmak” terimleri eski zamanda kullanılan terimlerdir. Sinop Ayancık çevresinde yapılan bir çalışmada yöredeki meskenlerin çatı konstrüksiyon malzemesinin ahşaptan yapıldığı ve yörede bu örtüye pedavra (ya da padavra) denildiği belirtilmiştir (Kaya, 2015). Benzer şekilde Rize’de yapılan bir çalışmada ise çatılarda günümüzde örneklerini göremediğimiz hartama denilen, kiremit gibi dizilen, ince çam tahtalarından oluşan geleneksel bir teknikle örtülmüş olduğu belirtilmiştir (Topçu ve Ovalı, 2023).

Ağaç kesme suçunun işlenmesi sonucu uygulanacak yaptırımlar ilgili kanunun 91. Maddesinde belirtilmiştir (Şekil 1.3).

“14’üncü maddenin

- A ve B bentlerinde bahsedilen yasak davranışların yapılması halinde, üç aydan beş yıla kadar hapis ve bin güne kadar adli para cezası uygulanır. Ancak suçun konusu yakacak nitelikte emval veren ağaç ise verilecek ceza yarı oranında indirilir.*
- Suçun konusu fidan olması halinde birinci fıkraya göre verilecek ceza bir kat arttırılır.*
- Fidan ekim sahasını bozan kişi bir yıldan beş yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır.*
- Birinci fıkradaki ağaç kesme ve sökme fiillerinin işlenmesinde motorlu araç ve gereçler kullanılması halinde verilecek ceza bir kat arttırılır. Ancak, fidanlar hakkında bu hüküm uygulanmaz.*
- 14’üncü maddenin A ve B bentleriyle yasak edilen ve yukarıdaki fıkralarda yazılı bulunmayan fiilleri işleyenlere, iki yüz elli Türk lirasından iki bin Türk lirasına kadar idarî para cezası verilir. Bu fiillerin, 3’üncü madde gereğince orman rejimi altına alınan yerlerde veya 23’üncü, 24’üncü ve 25’inci maddeler gereğince muhafaza ormanı veya milli park olarak ayrılmış ormanlarda işlenmesi halinde verilecek idarî para cezası beş yüz Türk lirasından az olamaz. Bu fiilin konusunu oluşturan veya işlenmesi suretiyle elde edilen eşyanın mülkiyetinin kamuya geçirilmesine de karar verilir.*
- Bu Kanunun 14’üncü maddesinin A ve B bentlerine muhalif hareket edenler orman sahipleri ise iki seneye kadar hapis ve adli para cezasıyla cezalandırılır. Ancak kendi arazisi üzerinde tohum ekmek veya fidan dikmek suretiyle yetiştirilecek ormanların sahipleri yukarıdaki fıkra hükmüne tabi değildir.”*

Şekil 1.3: Orman Kanunu'nun 91. maddesi; ağaç kesme suçunun cezaları

Ağaç kesme suçu sayılan fiiller birden fazla olduğu için, fiiller için ayrı ayrı cezalar belirtilmiştir. Orman suçları ormana zarar veren önemli suçlardan sayılmaktadır.

1.3.2 İşgal ve Faydalanma Suçu

İşgal ve faydalanma suçu, toprağın değerinin yüksek olduğu bölgelerde ev, tarım arazisi, tekstil, inşaat, fabrika gibi çeşitli amaçlarda usulsüz faydalanıp orman toprağının işgal edilmesidir. Günümüzde baskı altında kalan ormanlarda yasadışı olarak işlenen eylemlerin başında ormandan işgal ve faydalanma suçu gelmektedir (Elvan, 2009).

İşgal ve faydalanma suçunun yasaklanan davranışları 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 17/1. maddesinde belirtilmiştir (Şekil 1.4).

"Devlet ormanları içinde bu ormanların korunması, istihsal ve imarı ile alakalı olarak yapılacak her nevi bina ve tesisler müstesna olmak üzere; otlatma planı yapılan alanlarda yıllık otlatma süresi dâhilinde hayvanların planlı otlatılmasını sağlayan, geceleme emniyeti altına alan ve dağulmalarını engelleyen geçici çevirmeler şeklinde düzenlemeler dışında, her çeşit bina, ağıl ve hayvanların barınmasına mahsus yerler yapılması, tarla açılması, işlenmesi, ekilmesi ve orman içinde yerleşilmesi yasaktır."

Şekil 1.4: Orman Kanunu'nun 17/1. maddesi; işgal ve faydalanma suçu

Orman sınırları içerisinde, orman toprağına izinsiz yapılan her türlü yapı, ağıl, tarla, hayvan barınağı vb. yapılması yasaklanmıştır. İzinsiz inşa edilen yapıların ve izinsiz açılan maden ocaklarının orman sayılan yerlere yapılması durumunda karşılaşılabilecek cezalardan ilgili kanunun 92. ve 93. Maddesinde bahsedilmiştir.

Orman Kanunu'nun 92. Maddesinde yer alan orman alanlarında izinsiz maden ocağı açılması durumunda yaptırımları belirtilmiştir (Şekil 1.5).

- “Bu Kanunun 16’ncı maddesi gereğince izin almadan ormanlardan açılan maden ocakları idarece kapatılır. Çıkarılan madenler ve her türlü tesisler ile alet, edevat ve nakil vasıtalarına el konulur. El konulan mallar, Türk Ceza Kanunu hükümlerine göre müsadere edilir.
- Bu Kanunun 16’ncı maddesi gereğince izinsiz maden ocağı açanlara veya işletenlere, 91’inci madde hükümleri saklı kalmak üzere iki yıldan yedi yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezası verilir. Kanun hükümlerine göre verilen ruhsat veya izin belgesindeki sürenin dolmasına rağmen maden ocağı işletmeye devam edenler ya da izin verilen alandaki sınırı aşanlar, 91 inci madde hükümleri saklı kalmak üzere, bu Kanunun 93’üncü maddesi hükümlerine göre cezalandırılır.
- Başkaca zarar husule gelmiş ise bu zarar ayrıca genel hükümlere göre hukuk mahkemesinde dava açmak suretiyle tazmin ettirilir. İzin alarak bu nevi ocakları açanlar idarece kendilerine veya temsilcilerine tebliğ edilecek tedbirlere riayet etmezler ise beş bin Türk lirasından yüz bin Türk lirasına kadar idarî para cezası verilir. Ayrıca, bu tedbirlere riayet edilinceye kadar ocaklar işletilmekten men edilir.”

Şekil 1.5: Orman Kanunu'nun 92. maddesi; izinsiz maden ocağı açmanın cezaları

Orman alanlarında izinsiz maden ocağı açmak ve işletmek, verilen izin süresinin dolmasına rağmen maden ocağı işletmeye devam etmenin suç sayıldığı ve bu sürede meydana gelen zararlarla ilgili yargı yolunun açık olduğu belirtilmiştir.

Orman Kanunu’nun 93. Maddesinde yer alan işgal ve faydalanma suçunun işlenmesi durumunda yaptırımları belirtilmiştir (Şekil 1.6).

- “Bu Kanunun 17’nci maddesinde yasak edilen fiilleri işleyenler veya izne bağlı işleri izinsiz yapanlar, 91 inci madde hükümleri saklı kalmak üzere altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar.
- İşgal ve faydalanma suçunun yeniden tarla açmak suretiyle veya yanmış orman sahalarında ya da kesinleşmiş orman kadastrosu sınırları içerisinde işlenmesi halinde verilecek ceza bir kat artırılır.
- Bu maddede tanımlanan suçların konusunu oluşturan, işlenmesinde kullanılan ve işlenmesiyle elde edilen eşya veya mahsul Türk Ceza Kanunu’nun müsadereye ilişkin hükümlerine göre müsadere edilir. Müsadere olunan mahsuller satılarak bedeli Orman Genel Müdürlüğüne irat kaydolunur. Müsadere olunan tesisler ise Orman Genel Müdürlüğüne aynen muhafaza edilebileceği gibi ihtiyaç görüldüğü takdirde ormancılık veya diğer kamu hizmetlerinde kullanılabilir. Aksi takdirde ilgili orman idaresince, yıkılmak suretiyle karar infaz olunur. İdarenin bu husustaki talebi halinde genel zabıta kuvvetleri idareye yardım etmekle mükelleftir.
- 17’nci maddenin üçüncü fıkrasındaki yerleri amaç dışı kullananlar ve amaç dışı kullanılmasına izin verenler bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.”

Şekil 1.6: Orman Kanunu'nun 93. maddesi; işgal ve faydalanma suçunun cezaları

İşgal ve faydalanma suçunun da diğer suçlar gibi işlenmesinin en önemli nedeni orman köylülerinin ekonomik durumlarının yeterli olmamasıdır. Orman köylülerinin orman alanını işgal edip toprağı işleyerek veya inşa ederek faydalanmak suretiyle bu suçu işlediği düşünülmektedir.

1.3.3 Kaçakçılık ve Bulundurma Suçları

Kaçakçılık suçu, odun hammaddesinden ekonomik kazanç sağlamak amacıyla orman sınırları içerisindeki ağaçların izinsiz kesilerek bulundukları yerden kaçırılmasıdır.

Orman Kanunu’nun 27. Maddesinde hangi orman emvalinin kaçak sayıldığı belirtilmiştir (Şekil 1.7).

“Orman Genel Müdürlüğüne belirlenecek esaslara göre damgaya tâbi iken damgasız, nakliye tezkeresine tâbi iken nakliye tezkeresiz, faturaya tâbi iken faturasız veya sevk irsaliyesiz olan orman emvali kaçak sayılır.”

Şekil 1.7: Orman Kanunu'nun 27. maddesi; kaçak sayılan orman emvali

Bulundurma suçunun oluşması için öncelikle bulunan emvalin kaçak emval olarak sayılıp sayılmadığına bakılmaktadır. Orman emvalinin kaçak olmadığına ispatlanması için düzenlenmiş resmî belgeler bulunmaktadır. İlgili maddede geçen belgelerin yakalanan orman emvaline uygun olması gerekmektedir.

Orman Kanunu'nun 108. maddesinde kaçak orman emvali kaçakçılığının karşılığındaki cezalar belirtilmiştir (Şekil 1.8).

- *“Orman mallarının bu Kanun hükümlerine aykırı olarak kesildiğini, taşındığını veya toplandığını bildiği halde; taşıyanlar, biçenler, işleyenler, kabul edenler, kullananlar, satanlar, satın alanlar veya bulunduranlar bir seneye kadar hapis ve adli para cezası ile cezalandırılır.*
- *Birinci fıkrada yazılı fiillerin, ticarethane sahibi olsun olmasın, her türlü orman ürünü ticareti ile uğraşanlarla, kar maksadıyla aldıkları orman mallarını işleyerek her ne şekilde olursa olsun alet ve eşya haline dönüştürdükten sonra satanlar tarafından işlenmesi halinde, bir seneden yedi seneye kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.*
- *Suçun konusunu oluşturan orman ürünlerinin değerinin azlığı göz önünde bulundurularak verilecek cezalar yarısına kadar indirilebilir.*
- *Bu Kanunda yazılı suç konu olan her türlü orman emvali, nakil vasıtaları ve suç aletleri Türk Ceza Kanunu hükümlerine göre müsadere edilir.”*

Şekil 1.8: Orman Kanunu'nun 108. maddesi; kaçakçılık suçunun cezaları

Orman Kanunu'nun 108. Maddesinde kaçak orman emvali suçu farklı olarak cezalandırılmıştır. İlgili maddeye göre ceza hükmü uygulanırken, orman emvali ticareti yapılmasına veya şahsi menfaatleri doğrultusunda kullanılmasına bakılmaktadır. Kanun hükümlerine aykırı olarak elde edilen orman emvalini taşıyan, biçen, işleyen, bulunduran vb. şahıslara ayrı ceza hükmü verilirken, ticarethane sahibi olup olmadığına bakılmaksızın

orman emvali ticareti yapanlar ile kâr amacı güderek orman emvalini işledikten sonra satanlar daha ağır bir cezaya çarptırılmaktadır.

1.3.4 Orman Yakma Suçu

Ülkemiz Akdeniz iklim kuşağındadır ve yangın konusunda en riskli ülkelerin başında gelmektedir (Ayanoğlu ve Güneş, 2003). 1961 Anayasasına diğer ülkelerde çok görülmeyecek şekilde ormanı koruyucu hükümler konulmuş ve 1982 Anayasasında da aynı hükümler geçerliliğini korumuştur (Mercimek, 2019).

Orman Kanunu'nun 76. maddesinde ormanlarda suç olan davranışlar belirtilmiştir (Şekil 1.9).

- “Devlet ormanlarında; Orman İdaresince belirlenen konak yerlerinden başka yerlerde geceleme,
- Ormanlarda izin verilen ve ocak yeri olarak belirlenen yerler dışında ateş yakmak veya izin verilen yerlerde yakılan ateşi söndürmeden mahalli terk etmek,
- Ormanlara sönmemiş sigara veya yangına dolaylı olarak yol açabilecek madde atmak,
- Ormanlara dört kilometre mesafede veya bu Kanunun 31'inci ve 32'nci maddeleri kapsamına giren köyler hudutları içinde anız veya benzeri bitki örtüsü yakmak, yasaktır.”

Şekil 1.9: Orman Kanunu'nun 76. maddesi; orman yakma suçu

Orman Kanunu'nun 76. maddesinde orman yangınına sebebiyet verebilecek her türlü davranışın yasaklandığı görülmekte olup bu durum Türkiye'de bu konuya verilen hassasiyeti göstermektedir.

Orman Kanunu'nun 110. maddesinde orman yangını ile ilgili cezalar düzenlenmiştir (Şekil 1.10).

- “76’ncı maddenin (a) bendinde belirtilen fiili işleyenlere elli Türk lirası idari para cezası verilir.
- 76’ncı maddenin (b), (c) ve (d) bentlerinde belirtilen fiilleri işleyenler hakkında bir yıldan üç yıla kadar hapis ve adli para cezasına hükmolunur.
- Dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı olarak orman yangınına sebebiyet verenler iki yıldan yedi yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Ancak failin yangının söndürülmesine ve etkilerinin azaltılmasına yönelik çabaları veya meydana gelen zararın azlığı göz önünde bulundurularak, verilecek ceza yarısına kadar indirilir. Zararın belirlenmesinde yangın sonucu tamamen yanan ağaç ve ağaççıkların değeri, kısmen yanan ağaç ve ağaççıkların değerinde meydana gelen azalma, alt tabaka orman örtüsünün yanması nedeniyle oluşan zarar ve toprağın humuslu tabakasının yanması nedeniyle meydana gelen verim kaybı dikkate alınır.
- Kasten orman yakan kişi, on yıldan az olmamak üzere hapis ve on bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.
- Devletin güvenliğine karşı suç işlemek amacıyla kurulmuş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde devlet ormanlarını yakan kişi müebbet hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.
- Bu maddede yazılı suçların işlenmesi sebebiyle, ölüm veya yaralanmanın meydana gelmesi halinde, ayrıca bu suçlardan dolayı cezaya hükmolunur.”

Şekil 1.10: Orman Kanunu’nun 110. maddesi; orman yakma suçu cezaları

Orman yakma suçunda cezalar oldukça ağır olmakla birlikte orman suçları yürürlükte olan 1982 Anayasasında da af kapsamında olmayan suçlardandır. Türkiye’de yapılan istatistiklerde orman yangınlarının %99 oranında insan kaynaklı olduğunu %1 oranında ise yıldırım sonucu oluştuğunu ortaya koymaktadır (Mol, 1993). Ülkemizin yangın riski yüksek ülkeler içerisinde yer alması, her yıl binlerce hektar orman alanının yanması ve çıkan yangınların çok büyük bölümünün insan eli ile çıkması bu cezaların ağır olmasının nedenleri arasındadır.

1.3.5 Zati ve Müsterek İhtiyaç Emvali Üzerinde İşlenen Suçlar

Toplumun bazı kesimleri, temel ihtiyaçlarını ormandan gidermektedir. Orman köylüleri okul, cami, köprü vb. gibi ortak kullanım malı olan yapılar için ormana ihtiyaç

duymaktadırlar (Mercimek, 2019). Bu sebeple 6831 sayılı Orman Kanunu orman köylüleri için konu ile ilgili bazı düzenlemeler getirmiştir.

Orman Kanunu'nun 31/1. maddesinde zati ve müşterek ihtiyaç emvalinden yararlanma esasları belirtilmiştir (Şekil 1.11).

"Mülki hudutları içinde verimli Devlet ormanı bulunan köylerde köy nüfusuna kayıtlı ve köyde devamlı oturan veya burada oturmakta iken yerleşim adresini bu madde kapsamındaki başka bir köye taşıyan ya da nüfusa kayıtlı olmasa bile yerleşim adresi olarak kesintisiz en az beş yıl oturan muhtaç ihtiyaç sahibi hane reislerine, köyde barınmaları için yapacakları ev, ahır, samanlık, ambar ve kümes ile köy halkının müşterek ihtiyacı olan okul, cami, sağlık evi, köy yolu köprüsü ve köy konağı ihtiyaçları için yapacak emval bu ormanlar civarındaki istif veya satış istif yerlerinden tarife bedeli ile kesme, taşıma ve istif masrafları alınmak suretiyle bir defaya mahsus olmak üzere verilir."

Şekil 1.11: Orman Kanunu'nun 31/1. maddesi; zati ve müşterek ihtiyaç emvalinden yararlanma esasları

Kanun'un 31, 32 ve 33. maddelerinde orman köylülerinin yararlanabileceği zati yapacak ve yakacak odunuyla ilgili düzenlemelerden bahsedilmektedir. Kanun'un 98. maddesinde ise aykırı kullanımda bu suçun cezaları düzenlenmiştir.

Orman Kanunu'nun 98. Maddesinde zati ve müşterek ihtiyacı emvali üzerinde işlenen suçların cezası belirtilmiştir (Şekil 1.12).

"31'inci, 32'nci ve 33'üncü madde hükümlerine göre, köylülere zati ihtiyaçları ile köy müşterek ihtiyaçları için verilen yapacak orman emvalini; yerinde kullanmayıp her ne surette olursa olsun elden çıkaranlar, bunları verilmiş gayesine uygun kullanmayanlar, yirmi günden az olmamak üzere adli para cezasıyla cezalandırılır."

Şekil 1.12: Orman Kanunu'nun 98. maddesi; zati ve müşterek ihtiyacı emvali suçunun cezası

Zati ve müşterek ihtiyacı emvalinin yerinde kullanmayıp satanlar, verilme sebebi dışında kullananlar ilgili maddedeki suçu işlemiş olmaları sebebiyle cezalandırılırlar.

2. LİTERATÜR ÖZETİ

Orman suçları ile ilgili daha önce literatürde yapılan çalışmalar vardır. Bunlar incelendiğinde;

Özdönmez (1965) tarafından yapılan “Türkiye’de orman suçları nevileri, sebepleri ve önlenmesi çareleri üzerinde araştırmalar” başlıklı bu çalışmada, genel bölümde suç ve cezanın doğuşu, anlayışı gibi genel bilgiler verilmişken, özel bölümde orman suçlarının mevzuat içindeki yeri, yapılan mevzuat değişiklikleri ve buna bağlı suç ve cezaların mahiyeti itibarı ile yaşanan değişiklikler, orman suçlarının ne gibi sebeplerle işlendiğine dair tespitler yapılmıştır. Geleceği planlarken geçmişte yaşanan tecrübelerden faydalanılmasından hareketle bu eski kaynak önemli görülmektedir.

Elvan (2005) tarafından yapılan “Ağaç kesme suçunun orman kanunu açısından incelenmesi” başlıklı çalışmada, ağaç kesme suçunu hukuki olarak incelenmiş ve orman kanununda yer alan aksaklıklar tespit edilmiştir.

Elvan (2005) tarafından yapılan “Genel kolluk kuvvetlerinin ormanların korunmasında görev ve yetkileri” adlı çalışmada, 6831 sayılı orman kanununda ormanların korunmasında orman memuru sıfatını taşıyan her personelin yetkili olduğunu vurgulanmış, uygulamada ise orman koruma görevini orman muhafaza memurlarının yaptığını belirtilmiştir.

Elvan (2009) tarafından yapılan “Orman işgal ve faydalanma eylemi üzerinde incelemeler” adlı çalışmada, işgal ve faydalanma suçunun unsurlarını incelenmiş ve bu suçun önlenmesinde yapılması gereken hukuki düzenlemeler ortaya konulmuştur.

Yüksel ve diğerlerinin (2009) “Türkiye’de orman kaçakçılık suçları ve kaçakçı profilinin değerlendirilmesi: Akyazı ve Hendek örneği” başlıklı yayınında Hendek ve Akyazı’da orman kaçakçılık suçlarının değerlendirildiği, sonuç olarak da suçun işlenmesinin temelinde eğitim ve ekonomik sorunların olduğu tespit edilmiştir.

Atmış ve Günşen (2016) tarafından yapılan “Kentleşmenin Türkiye ormancılığının dönüşümüne etkisi (1990-2010 Dönemi)” başlıklı çalışmada, kentleşmenin Türkiye ormancılığı üzerindeki etkileri 1990-2010 yılları arasındaki ilgili veriler ile

değerlendirildiğinde; kent nüfusundaki artışın; orman köylüsü ve orman alanı, orman suçları, odun hammaddesi ve odun dışı orman ürünleri üretimi, korunan alanlar ve rekreasyon ile tahsisler üzerindeki etkileri analiz edilmiş ve faaliyetler arasındaki dönüşümler irdelenmiştir. Sonuç olarak köylerden kentlere göç olduğunda köy alanlarında orman suçlarının azaldığı ancak yaşanan bu demografik değişimler sonucunda kent kökenli orman suçlarında bir artış olacağı öngörülmektedir. Bu bağlamda ormancılık örgütünün korumaya yönelik çalışmalarını kentler üzerinde yoğunlaştırması gerektiği önerilmiştir.

Şen ve Ünal (2003) tarafından hazırlanan “Orman suçlarının nedenleri üzerine bir araştırma (Karadere Orman İşletme Müdürlüğü örneği)” isimli çalışmalarında Kastamonu Orman Bölge Müdürlüğü’nde orman suçlarının yoğun olarak görüldüğü Karadere Orman İşletme Müdürlüğü’ndeki orman suçlarının durumu ortaya konarak, nedenleri araştırılmıştır. Bu amaçla işletme müdürlüğü sınırları içerisindeki 36 orman köyünde 236 orman köylüsü ile görüşülerek orman suçlarına etki eden faktörler belirlenmiştir.

Birben vd. (2019) tarafından “Orman Suçlarında Toplumsal Algı (Kırıkkale İli Örneği)” başlıklı hazırlanan bu çalışmada toplumun orman suçlarına olan algısı Kırıkkale il merkezi özelinde incelenmiştir. Çalışma, 400 katılımcı ile yüz yüze anket yöntemi ile gerçekleştirilmiş ve elde edilen veriler Basit Uyum Analizi yöntemi ile değerlendirilmiştir. Analizler sonucunda Kırıkkale il merkezinde orman suçlarına yönelik algının yaş, gelir düzeyi ve eğitim özelinde önemli değişkenlikler gösterdiği saptanmıştır.

Yılmaz (2018) tarafından yapılan “Orman, Köylü ve Devlet: Ormandan Faydalanma, Koruma ve Orman Suçları Bağlamında Orman Köylüsü ve Devlet İlişkileri” başlıklı çalışmada orman köylüsünün ormandan faydalanma, ormanı koruma ve orman suçlarının algılanışı incelenmiştir.

Ayanoğlu ve Güneş (2003) tarafından yazılan “Orman Suçları” isimli kitapta orman suçlarının tanımları, suçların oluşabilmesi için gerekli şartlar, suçların özel görünüş halleri ve bu suçların mevzuattaki yerleri belirlenmiştir.

Borazan ve Görücü (2017) tarafından bir yüksek lisans tezinden yararlanarak yapılan “Adıyaman Orman İşletme Müdürlüğünde Orman Suçlarının Ormancılık Hukuku Açısından İncelenmesi” başlıklı çalışmada 2010-2014 yılları arasında işletme müdürlüğü kapsamında

işlenen orman suçları hakkında istatistiki bilgiler verilerek bu suçların nedenleri üzerinde durulmuş ve bu suçların önlenmesi için yapılması gerekenler hakkında öneriler getirilmiştir. Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre orman suçlarının işlenmesinin temelinde; kırsal yoksulluk, orman suçları ve cezalar konusunda kırsal kesim halkının bilgilendirilme ve bilinçlendirmedeki eksiklikler ile eğitim yetersizliği olduğu görülmüştür.

Mercimek ve Gençay (2019) tarafından hazırlanan yüksek lisans tezinden yararlanarak yapılan “Kastamonu orman bölge müdürlüğünde orman suçlarında toplum bilinci ve hukukun etkinliği” başlıklı çalışmada orman suçlarında toplum bilincinin tespiti için orman suçları bakımından yoğun olan işletmelere bağlı olan köylerde halk ile anket çalışması yapılmıştır.

Yapılan çalışmalardan görüldüğü üzere orman suçları konusu, ceza hukukunun özel bir alanını oluşturmaktadır. Bugüne kadar yapılan çalışmalarda orman suçları konusunun işlendiği ancak bölgesel farklılıkların orman suçlarına etkisinin değerlendirilmediği görülmektedir. Yapılacak olan bu tez çalışmasında bu boşluğun doldurulması ve gelecekte farklı bölgelerde yapılacak değerlendirmelere örnek olacağı düşünülmektedir.

3. MATERYAL VE METOT

3.1 Materyal

Ormanların geleceğini doğrudan veya dolaylı olarak tehdit eden, gelişme ve korunmasını sağlayan yasaklara orman suçları denilmektedir. Orman suçları, 6831 sayılı Orman Kanunu'nda maddeler halinde belirtilmiştir. Orman Genel Müdürlüğü orman suçlarının daha anlaşılır olması için tebliğler yayımlayarak bu suçları ayrıntılı bir şekilde açıklamaktadır. 6831 sayılı Orman Kanunu'nda ilgili maddelerce belirtilen suç oluşturan davranışlarla karşılaşıldığında izlenecek adımları anlatan “Ormanların Kanun Dışı Müdahalelerden Korunma Esasları” adlı 293 nolu tebliğ 2011 yılında yürürlüğe girmiştir.

Bu tezde Devrek, Kanlıca, Marmaris orman işletme müdürlükleri sınırları içerisinde son on yılda işlenen orman suçları hakkında veriler elde edilmiştir. Araştırmacı ormancılık sektöründe çalıştığı, bölgelerin özelliklerini bildiği ve gerekli bilgilere kolay ve güvenilir bir şekilde ulaşabildiği için bu bölgeler seçilmiştir. Birbirinden farklı orman özelliklerine sahip olmaları, çevresinde yaşayan halkın farklı kültürel yapıya sahip olmaları (İstanbul kalabalık nüfuslu bölge, Devrek orman köylüsünün çoğunlukta olduğu bölge, Marmaris yangına hassas yazlık bölge) ve Karadeniz, Marmara ve Ege gibi üç farklı bölgede işlenen orman suçlarındaki farklılıkların değerlendirilmesi amacıyla bu bölgelerde araştırma yapılmıştır.

Orman Genel Müdürlüğü'nün resmî sitesinden alınan bilgilere göre Türkiye'nin normal kapalı orman alanı 13.083.510 ha, boşluklu kapalı orman alanı 9.656.787 ha ve genel alanı 22.740.297 ha olarak bildirilmiştir. Türkiye'nin yüzölçümünün %29,02'si ormanlık alanla kaplıdır (OGM, 2021). Bu tez çalışmasında örnek alan olarak seçilen Devrek Orman İşletme Müdürlüğü'nün genel alanı 81.058,80 ha iken toplam orman alanı 53.788,20 ha'dır (URL-1, 2021). Devrek Orman İşletme Müdürlüğü'nün %66,36'sı orman alanıdır. Kanlıca Orman İşletme Müdürlüğü'nün genel alanı 102.685,40 ha iken toplam orman alanı 39.903,20 ha'dır (URL-2, 2021). Diğer seçilen Kanlıca Orman İşletme Müdürlüğü'nün %38,86'sı orman alanıdır. Marmaris Orman İşletme Müdürlüğü'nün genel alanı 138.005,30 ha iken toplam orman alanı 116.481,40 ha'dır (URL-3, 2021). Marmaris Orman İşletme Müdürlüğü'nün %84,40'ı orman alanıdır.

Devrek, Kanlıca ve Marmaris Orman İşletme Müdürlüklerinin en büyük sınırları olan müdürlüğü Marmaris iken en fazla orman varlığı olan müdürlük yine Marmaris Orman İşletme Müdürlüğüdür. Tez çalışmasında örnek alan olarak Devrek, Kanlıca ve Marmaris Orman İşletme Müdürlükleri örnek alan olarak seçilmiş ve bu işletme müdürlüklerine bağlı olan orman işletme şefliklerinde tutulan son 10 yıllık suç tutanakları incelenmiş, müdürlük bünyesinde çalışan yetkili personellerle görüşülmüş, araştırma yapılan bölgelerde anket çalışması yapılarak işlenen suçların bölgelere göre göstermiş oldukları farklar ele alınmıştır.

Orman İşletme Müdürlüklerinin Türkiye üzerindeki coğrafi konumları Şekil 3.1’de gösterilmiştir.

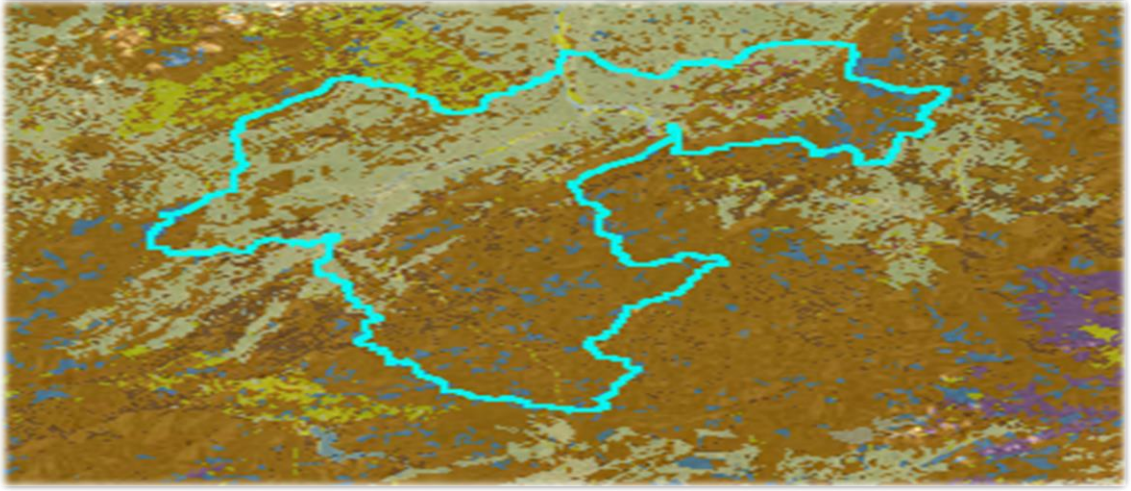
Şekil 3.1: Zonguldak, Kanlıca ve Marmaris Orman İşletme Müdürlükleri'nin coğrafi konumları

Çalışmaya başlamadan önce Devrek, Kanlıca ve Marmaris Orman İşletme Müdürlüklerinden son 10 yıl işlenen suç tutanakları tez çalışması hakkında gerekli açıklamalar yapılarak istenmiştir. İşlenen suçların sonucunda tutulan suç tutanaklarının sayısı ve suç nevileri temin edilmiş, bölgelere göre suç tutanak sayıları ve suçun türleri bakımından incelenmiştir. Ortaya çıkan farklılıklar hakkında bölgenin orman köylüleri ve müdürlük personelleri ile bulundukları müdürlük bünyesinde suçların ne sebeple işlendiğinin ortaya konulması amacıyla özgün bir anket hazırlanmış ve uygulanmıştır.

3.1.1 Devrek Orman İşletme Müdürlüğü

Devrek Orman İşletme Müdürlüğü bünyesinde 10 İşletme Şefliği bulundurmaktadır. Zonguldak Orman Bölge Müdürlüğü'nün 9 İşletme Müdürlüğünden bir tanesidir. Toplam Ormanı; 53.788,20 ha olmakta olup Ormansız Alanı; 27.270,60 ha'dır. Genel Alanı; 81.058,80 ha'dır. En büyük İşletme Şefliğinin sınırı 11.620,00 ha ve en çok ormanı 7.525,70 ha ile Akçasu Orman İşletme Şefliği 'ne aittir.

Şekil 3.2'de Devrek Orman İşletme Müdürlüğü'nün sınırlarının ORBİS sisteminden yararlanılarak gösterilmiştir.

Şekil 3.2: Devrek Orman İşletme Müdürlüğü sınırının uydu görüntüsü (ORBİS, 2021)

Sınırları;

Devrek Orman İşletme Müdürlüğü'nün kuzeyinde Zonguldak Orman İşletme Müdürlüğü, doğusunda Bartın Orman İşletme Müdürlüğü, güneyinde Yenice Orman İşletme Müdürlüğü, batısında Ereğli Orman İşletme Müdürlüğü ve Dirgine Orman İşletme Müdürlüğü bulunmaktadır.

Devrek Orman İşletme Müdürlüğü sınırları içerisinde bulunan Orman İşletme Şeflikleri;

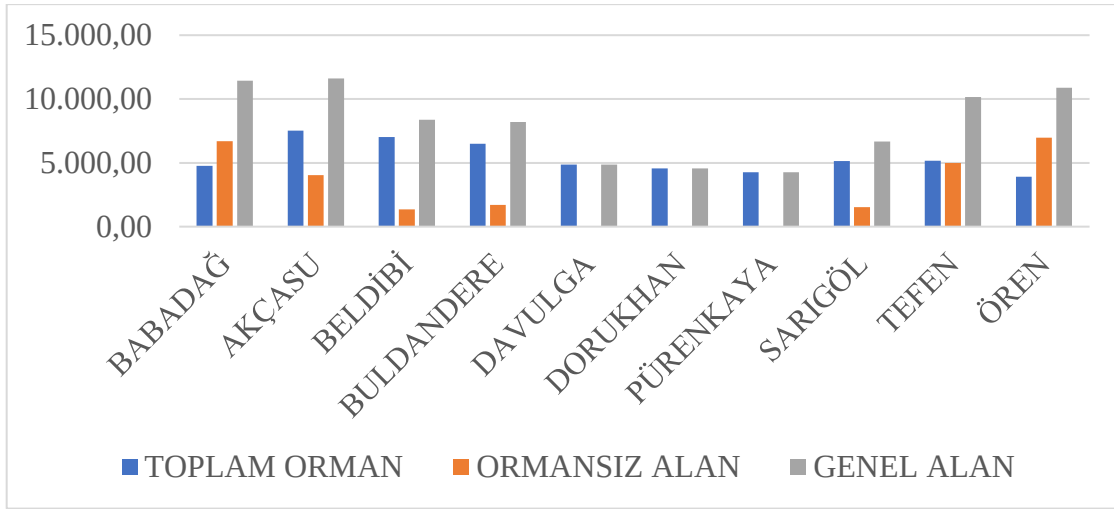
1. Buldandere Orman İşletme Şefliği,
2. Beldibi Orman İşletme Şefliği,

3. Akçasu Orman İşletme Şefliği,
4. Sarıgöl Orman İşletme Şefliği,
5. Ören Orman İşletme Şefliği,
6. Tefen Orman İşletme Şefliği,
7. Babadağ Orman İşletme Şefliği,
8. Pürenkaya Orman İşletme Şefliği,
9. Dorukhan Orman İşletme Şefliği,
10. Davulga Orman İşletme Şefliği.

Babadağ, Akçasu, Ören, Buldandere Orman İşletme Şeflikleri Devrek Orman İşletme Müdürlüğü merkezinde bulunurken Tefen ve Sarıgöl Orman İşletme Şeflikleri Gökçebey’de, Beldibi, Dorukhan, Pürenkaya, Davulga Orman İşletme Şeflikleri ise Devrek-Mengen yolu istikametindeki KM18 olarak adlandırılan Orman İşletme Müdürlüğü deposunun bitişiğinde bulunmaktadır. Devrek Orman İşletme Müdürlüğünde bulunan şefliklerin orman alan miktarları Tablo 3.1 ve Şekil 3.3’te verilmiştir.

Tablo 3.1: Devrek Orman İşletme Müdürlüğünün orman alan miktarları

İşletme Şefliği	Normal Orman	Bozuk Orman	Toplam Orman (Ha)	Ormansız Alan	Genel Alan
BABADAĞ	4.614,50	138,7	4.753,20	6.693,50	11.446,70
AKÇASU	7.252,70	323	7.525,70	4.044,30	11.620,00
BELDİBİ	6.910,60	116,8	7.027,40	1.348,60	8.376,00
BULDANDERE	6.448,60	46,3	6.494,90	1.695,50	8.191,40
DAVULGA	4.855,60	0,7	4.856,30	0	4.856,30
DORUKHAN	4.558,00	14,7	4.572,70	0	4.572,70
PÜRENKAYA	4.220,10	47,6	4.267,70	0	4.267,70
SARIGÖL	4.873,90	267,5	5.141,40	1.540,20	6.681,60
TEFEN	4.690,90	484,7	5.175,60	4.978,60	10.154,20
ÖREN	3.726,00	194,3	3.920,30	6.968,90	10.889,20
TOPLAM	52.150,90	1.634,30	53.788,20	27.270,60	81.058,80

Şekil 3.3: Devrek Orman İşletme Müdürlüğü'nün orman durumu

Tablo 3.1 ve Şekil 3.3 incelendiğinde Devrek Orman İşletme Müdürlüğü 52.150,90 ha normal orman, 1.634,30 bozuk orman olmak üzere 53.788,20 ha toplam orman alanına sahiptir. Ayrıca sınırları içerisinde 27.270,60 ha ormansız alan bulunmaktadır. Genel alanı ise 81.058,80 ha'dır.

Devrek Orman İşletme Müdürlüğü'nün en büyük İşletme Şefliği alanı ve en çok ormanı Akçasu Orman İşletme Şefliği'ne aittir. Babadağ Orman İşletme Şefliği ve Ören Orman İşletme Şefliğinin ormansız alanlarının normal orman alanlarından daha fazla olduğu görülmektedir. Davulga Orman İşletme Şefliği, Dorukhan Orman İşletme Şefliği ve Pürenkaya Orman İşletme Şefliğinde ise ormansız alanın olmadığı tüm şeflik sınırlarında normal orman bulunduğu göze çarpmaktadır.

3.1.2 Kanlıca Orman İşletme Müdürlüğü

Kanlıca Orman İşletme Müdürlüğü ilk olarak Alemdağ Orman İşletme Müdürlüğü adıyla 1983 yılında İstanbul'un Anadolu yakasında kalan Beykoz ilçesi Kanlıca mahallesinde kurulmuştur. Alemdağ Orman İşletme Müdürlüğü'nün adı Orman Bakanlığının 2003 yılındaki 21.05.2003 tarih ve 10 sayılı olurları ile Kanlıca Orman İşletme Müdürlüğü olmuştur. Şekil 3.4'te Kanlıca Orman İşletme Müdürlüğü'nün sınırları ORBİS sisteminden yararlanılarak gösterilmiştir.

Şekil 3.4: Kanlıca Orman İşletme Müdürlüğünün uydu görüntüsü (ORBIS, 2021)

Sınırları;

Kanlıca Orman İşletme Müdürlüğünün doğusunda Şile Orman İşletme Müdürlüğü ve Adapazarı Orman Bölge Müdürlüğü, kuzeyinde Karadeniz, batısında İstanbul boğazı ve güneyinde Marmara denizi yer almaktadır. Kanlıca Orman İşletme Müdürlüğü İstanbul Orman Bölge Müdürlüğüne 15 km uzaklıkta bulunmaktadır.

Kanlıca Orman İşletme Müdürlüğüne bağlı 12 birim bulunmaktadır. Bunlar;

1. Kanlıca Orman İşletme Şefliği,
2. Alemdağ Orman İşletme Şefliği,
3. Riva Orman İşletme Şefliği,
4. Akırfat Orman İşletme Şefliği,
5. Kartal Orman İşletme Şefliği,
6. Sultanbeyli Orman İşletme Şefliği,
7. Beykoz Orman İşletme Şefliği,
8. Ömerli Orman İşletme Şefliği,
9. Adalar Orman İşletme Şefliği,
10. Kadastro Mülkiyet,
11. Eğitim Merkezi,
12. Emlak Şefliği.

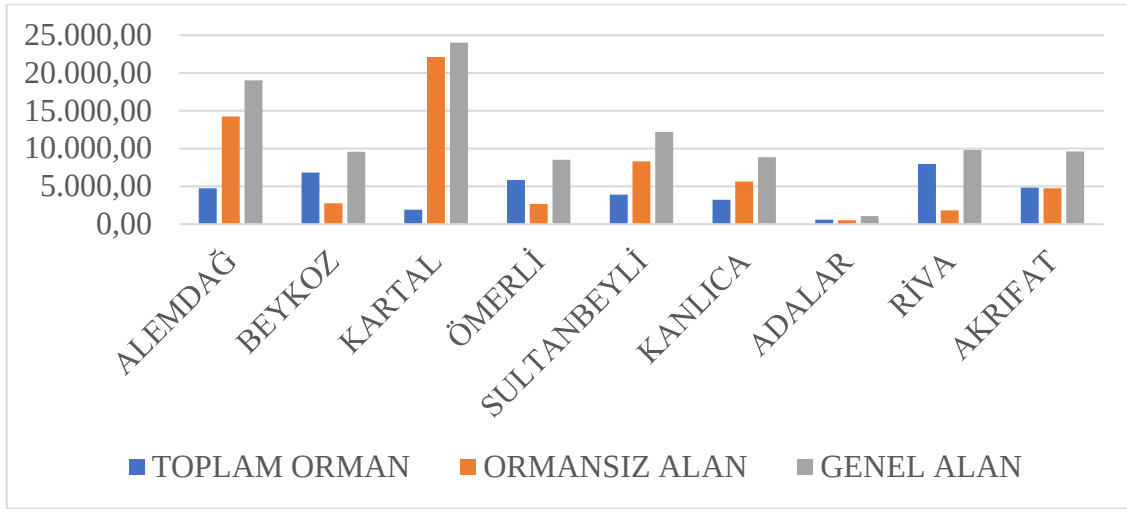
Kanlıca, Riva, Kadastro Mülkiyet, Beykoz, Eğitim Merkezi ve Emlak şeflikleri işletme müdürlüğü merkezinde bulunurken, Adalar Orman İşletme Şefliği Büyükada'da, Ömerli Orman İşletme Şefliği Ömerli'de, Sultanbeyli Orman İşletme Şefliği Sultanbeyli'de, Alemdağ Orman İşletme Şefliği Çekmeköy Taşdelen'de, Kartal Orman İşletme Şefliği Kartal'da bulunmaktadır. Kanlıca Orman İşletme Müdürlüğü merkezinde Milli Parklar Şefliği de çalışmalarını yürütmektedir.

Kanlıca Orman İşletme Müdürlüğü'nün sınırları içerisinde 13 ilçe (Üsküdar, Çekmeköy, Sultanbeyli, Sancaktepe, Ümraniye, Tuzla, Kartal, Kadıköy, Ataşehir, Adalar, Maltepe, Kartal, Pendik) bulunmaktadır. 3 adet 32. Madde kapsamında belde (mahalle) ve 46 adet 31. Madde köyü bulunmakta olup toplam 57 adet yerleşim birimi mevcuttur.

Kanlıca Orman İşletme Müdürlüğünde bulunan şefliklerin orman alan miktarları Tablo 3.2 ve Şekil 3.5'te verilmiştir.

Tablo 3.2: Kanlıca Orman İşletme Müdürlüğü'nün alan miktarları

İşletme Şefliği	Normal Orman	Bozuk Orman	Toplam Orman (Ha)	Ormansız Alan	Genel Alan
KANLICA	3.006,80	223,80	3.230,60	5.643,40	8.874,00
RİVA	7.982,80	0	7.982,80	1.838,70	9.821,50
ALEMDAĞ	4.706,20	55,60	4.761,80	14.241,20	19.003,00
ADALAR	577,5	0	577,50	494,10	1.071,60
ÖMERLİ	5.839,80	0	5.839,80	2.660,90	8.500,70
BEYKOZ	6.839,50	0	6.839,50	2.738,70	9.578,20
SULTANBEYLİ	3.909,40	0	3.909,40	8.295,40	12.204,80
KARTAL	1.644,70	279,20	1.923,90	22.104,40	24.028,30
AKRIFAT	4.523,30	314,60	4.837,90	4.765,40	9.603,30
TOPLAM	39.030,00	873,20	39.903,20	62.782,20	102.685,40

Şekil 3.5: Kanlıca Orman İşletme Müdürlüğü'nün orman durumu

Kanlıca Orman İşletme Müdürlüğü 39.030,00 ha normal orman, 873,20 ha bozuk orman olmak üzere 39.903,20 ha toplam orman alanına sahiptir. Ayrıca sınırları içerisinde 62.782,20 ha ormansız alan bulunmaktadır. Genel alanı ise 102.685,40 ha'dır.

Kanlıca Orman İşletme Müdürlüğü sınırları içerisinde en büyük alana sahip Orman İşletme Şefliği Kartal Orman İşletme Şefliğidir. Kartal Orman İşletme Şefliği 1.644,70 ha normal orman, 279,20 ha bozuk orman olarak 1.923,90 ha toplam ormanlık alana, 22.104,40 ha ormansız alan olmak üzere toplam 24.028,30 ha alana sahiptir. Kartal Orman İşletme Şefliğini genel alan büyüklüğü olarak Alemdağ Orman İşletme Şefliği izlemektedir. Kartal ve Alemdağ Orman İşletme Şefliklerinin alanları incelendiğinde ormansız alanlarının toplam orman alanlarından kat ve kat daha fazla olduğu görülmektedir.

Kanlıca Orman İşletme Müdürlüğü bünyesindeki Orman İşletme Şeflikleri içerisinde en fazla toplam orman alanına sahip orman işletme şefliği 7.982,80 ha olarak Riva Orman İşletme Şefliğidir. Riva Orman İşletme Şefliğini 6.839,50 ha ile Beykoz Orman İşletme Şefliği takip etmektedir.

Kanlıca Orman İşletme Müdürlüğü'nün en fazla ormansız alana sahip orman işletme şefliği 14.241,20 ha ile Alemdağ Orman İşletme Şefliğinin olduğu tespit edilmiştir. Tabloda görüldüğü gibi bazı orman işletme şefliklerinde bozuk orman alanı bulunmamaktadır. Bunlar Beykoz, Ömerli, Sultanbeyli, Adalar ve Riva Orman İşletme Şeflikleridir.

3.1.3 Marmaris Orman İşletme Müdürlüğü

Marmaris Orman İşletme Müdürlüğü 20.11.1967 yılında kurulmuştur. Marmaris Orman İşletme Müdürlüğü Marmaris ve Datça ilçelerini kapsamaktadır. Marmaris ilçesinde 13 mahalle (Bayır, Hisarönü, Turgut, Söğüt, Orhaniye, Çamlı, Adaköy, Yeşilbelde, Selimiye, Çetibeli, Osmaniye, Taşlıca, Karacaköy) ile Datça ilçesinde ise 9 mahalle (Hızırşah, Sındı, Karaköy, Yazıköy, Cumali, Kızılan, Mesudiye, Yakaköy, Emecik) Marmaris Orman İşletme Müdürlüğü sınırları içerisinde bulunmaktadır.

Tarım ve Orman Bakanlığına bağlı olan Orman Genel Müdürlüğünün 28 adet Orman Bölge Müdürlüğünden birisi olan Muğla Bölge Müdürlüğünün 12 adet Orman İşletme Müdürlüğünden (Nazilli, Fethiye, Dalaman, Kavaklıdere, Marmaris, Yatağan, Aydın, Yılanlı, Kemer, Köyceğiz, Milas, Muğla) bir tanesidir.

Şekil 3.6'da Marmaris Orman İşletme Müdürlüğünün sınırlarının ORBİS sisteminden yararlanılarak gösterilmiştir.

Şekil 3.6: Marmaris Orman İşletme Müdürlüğünün uydu görüntüsü (ORBİS, 2021)

Sınırları;

Marmaris Orman İşletme Müdürlüğünün doğusunda Köyceğiz Orman İşletme Müdürlüğü, batısında Ege denizi, kuzeyinde Muğla Orman İşletme Müdürlüğü, güneyinde ise Akdeniz bulunmaktadır.

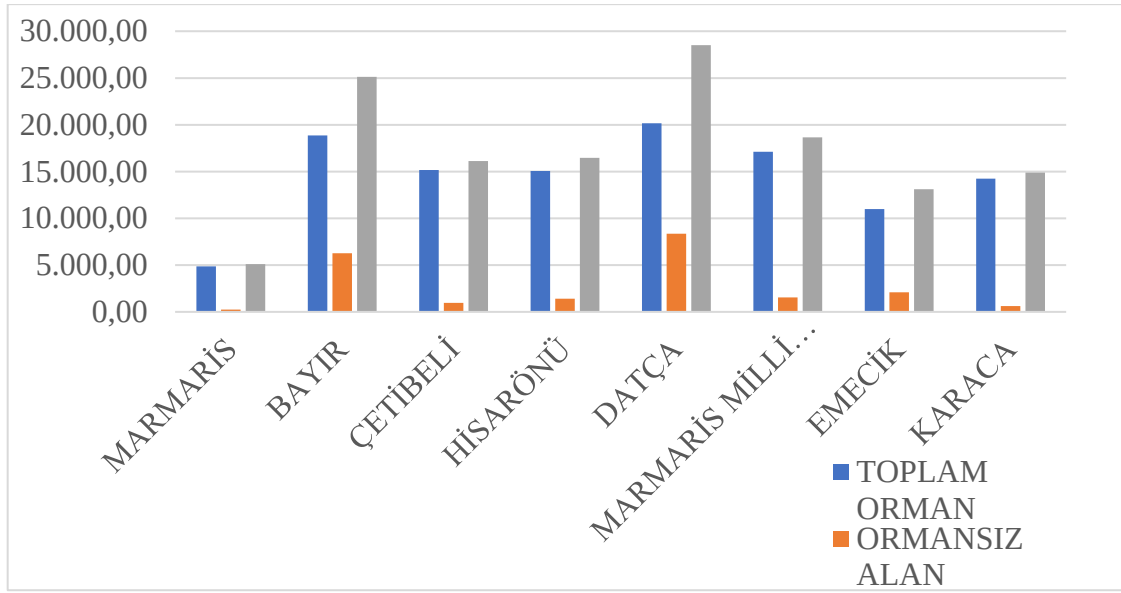
Marmaris Orman İşletme Müdürlüğüne bağlı 9 birim bulunmaktadır. Bunlar;

1. Marmaris Orman İşletme Şefliği,
2. Karaca Orman İşletme Şefliği,
3. Bayır Orman İşletme Şefliği,
4. Hisarönü Orman İşletme Şefliği
5. Emecik Orman İşletme Şefliği,
6. Datça Orman İşletme Şefliği,
7. Çetibeli Orman İşletme Şefliği,
8. Kadastro Mülkiyet Şefliği,
9. Marmaris Milli Parkı.

Marmaris Orman İşletme Müdürlüğünde bulunan şefliklerin orman alan miktarları Tablo 3.3 ve Şekil 3.7’de verilmiştir.

Tablo 3.3: Marmaris Orman İşletme Müdürlüğü’nün alan miktarları

İşletme Şefliği	Normal Orman	Bozuk Orman	Toplam Orman (Ha)	Ormansız Alan	Genel Alan
MARMARİS	3.977,10	892,50	4.869,60	239,60	5.109,20
HİSARÖNÜ	11.308,70	3.991,60	15.049,50	1.423,80	16.473,30
ÇETİBELİ	11.854,70	3.318,20	15.172,90	962,50	16.135,40
KARACA	11.688,60	2.568,90	14.257,50	639,00	14.896,50
DATÇA	7.505,70	12.666,18	20.171,80	8.344,20	28.516,00
EMECİK	7.002,50	3.991,60	10.994,10	2.107,40	13.101,50
BAYIR	3.873,30	14.986,50	18.859,80	6.252,80	25.112,60
MARMARİS MİLLİ PARKI	8,285,30	8.820,90	17.106,20	1.554,60	18.660,80
TOPLAM	65.495,90	51.236,38	116.481,40	21.523,90	138.005,30

Şekil 3.7: Kanlıca Orman İşletme Müdürlüğü'nün orman durumu

Marmaris Orman İşletme Müdürlüğü 65.495,90 ha normal orman, 51.236,38 ha bozuk orman alanı olmak üzere 116.481,40 ha toplam orman alanına sahiptir. Müdürlük sınırları içerisinde 21.523,90 ha ormansız alan bulunmaktadır. Tüm bunların toplamında 138.005,30 ha genel alana sahiptir.

Marmaris Orman İşletme Müdürlüğü bünyesinde en büyük alan 28.516,00 ha ile Datça Orman İşletme Şefliği'ne aittir. Datça Orman İşletme Şefliği 7.505,70 ha normal orman, 12.666,18 ha bozuk orman alanı olarak 20.171,80 ha toplam ormanlık alana, 8.344,20 ha ormansız alan olmak üzere 28.516,00 ha genel alana sahiptir. Müdürlük sınırları içerisinde Datça Orman İşletme Şefliğini alan büyüklüğü olarak Bayır Orman İşletme Şefliği takip etmektedir. Ayrıca Datça Orman İşletme Şefliği Marmaris Orman İşletme Müdürlüğü'nün en büyük alana sahip şefliği olmakla birlikte hem 20.171,80 ha ile en yüksek toplam orman alanına hem de 8.344,20 ha ile en çok ormansız alana sahip olan şefliğidir.

Marmaris Orman İşletme Müdürlüğü bünyesinde bulunan Marmaris Milli Parkının 8.285,30 ha normal orman alanı, 8.820,90 ha bozuk orman alanı, bunların toplamında ise 17.106,20 ha toplam orman alanına sahiptir. Bünyesinde 1.554,60 ha ormansız alan bulunmakta iken 18.660,80 ha genel alana sahiptir.

3.2 Metot

Tezde, öncelikle mevzuatta yer alan orman suçları hakkında genel bilgiler verilmiş ve seçilen bölgelerdeki orman suçları ile ilgili veriler toplanmıştır. Türkiye’de son 10 yılda işlenen orman suçları ile ilgili Orman Genel Müdürlüğü’nün paylaştığı sayısal veriler kullanılmıştır. Devrek Orman İşletme Müdürlüğü, Marmaris Orman İşletme Müdürlüğü ve Kanlıca Orman İşletme Müdürlüğü sınırları içerisinde son 10 yılda işlenen orman suç çeşitleri ve sayıları ise müdürlüklerde çalışan ilgili personelden tez hakkında gerekli açıklamalar yapılarak elde edilmiştir. Elde edilen veriler yıllara ve suç çeşitlerine göre sayısallaştırılıp tablo haline getirilmiştir ve tezin bulgular kısmında yorumlanmıştır.

Genel müdürlüğün istatistiki verilerinin yanı sıra, toplumun orman suçları konusunda doğrudan görüşünü elde etmek amacıyla sosyal bilgiler alanında en çok kullanılan yöntem olan anket yöntemi kullanılmıştır. Daha sonra bölgesel farklılıklar ve mevzuat dikkate alınarak bu tez çalışması için özgün bir anket oluşturulmuştur. Katılımcıların soruları objektif yanıtlayabilmesi için katılımcılardan isim veya imza istenmemiştir.

Bölgesel farklılıkların orman suçlarına etkisinin değerlendirilmesi amacıyla seçilen bölgelerdeki orman köylüleri ile yüz yüze anket çalışması gerçekleştirilmiştir. Anket iki bölüm halinde hazırlanmıştır. Anket çalışmasının ilk bölümünde katılımcıların cinsiyeti, yaşı, eğitim durumu, mesleği, bulunduğu bölgede kaç yıldır ikamet ettiği, hane halkı sayısı gibi genel bilgilerin olduğu soruların cevaplanması istenmiştir. Anket çalışmasının ikinci bölümünde 16 adet soru hazırlanmış, katılımcıların sorulara vereceği cevaplar göz önünde bulundurularak farklı bölgelerde yaşayan orman köylülerinin ormanların insanlardan korunmasının gerekip gerekmediği, yaşadıkları bölgede ormana en çok hangi suçun zarar verdiği, devletin ormanı korumadaki yeterliliği, ormanlarda karşılaşılan ve insan gücüne ihtiyaç duyulan durumlarda gönüllü olarak yardım edilme durumu, ormanları korumada etkili olabilecek yöntemleri, orman suçları hakkında bilgi düzeyi, kanunda belirtilen orman suçlarından hangisinin daha önemli görüldüğü, orman suçlarının hangi gerekçelerle işlendiği, ormanda suçla karşılaşma durumunda ihbar etme ihtimali, orman köylülerinin ormanlardan faydalanma durumu, ormanın topluma sağladığı yararlar, ormanların mülkiyetinin şahıslara geçirilmesi durumunda suç işleme oranının değişimi, orman işletmesinin halkı bilinçlendirmek için eğitim verip vermediği, orman işletme personeliyle ilişkileri, ormanlarda geçmişten günümüze kesim miktarındaki değişim gibi çeşitli sorulara

vereceği cevaplarla bölgelere göre orman suç bilinci ve ormanlar hakkındaki genel düşünceleri değerdendirilmiştir. Elde edilen veriler sayısallaştırılmış, sonuçlar bulgular kısmında değerdendirilmiştir.

Anket çalışmaları haricinde seçilen bölgelerdeki müdürlük personeline orman suçlarının yüksek olmasının sebebi, orman suçlarını engellemek için bölgesel özel çalışmaların olup olmadığı, bölgede orman suçlarının engellenmesi için alınan önlemler, bölgedeki en yüksek orman suçunun öne çıkmasının sebebi, müdürlük bünyesinde çalışan orman muhafaza memuru sayısının yeterliliği, kullanılan ORBİS sistemine suç tutanaklarının aktarılmasının nedeni gibi sorular sorulmuş verilen cevaplar anket sonuçları ile karşılaştırılarak bulgular kısmında değerdendirilmiştir.

Bu araştırmada, Devrek, Kanlıca ve Marmaris bölgesinde işlenen orman suç çeşit ve sayıları ile orman köylüleri ile yapılan anket çalışmalarından elde edilen veriler hem ülke genelindeki verileri ile hem de kendi aralarında karşılaştırılmış ve elde edilen sonucun istatistiki veriler ile tutarlı olup olmadığının değerdendirilmesi yapılmıştır.

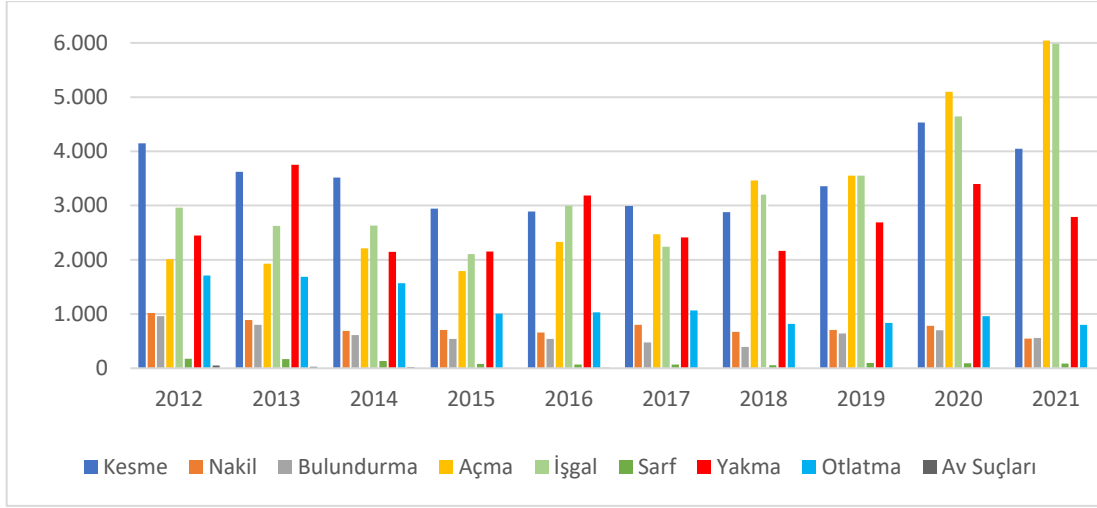
4. BULGULAR VE TARTIŞMA

4.1 Orman Suçları ile İlgili Sayısal Veriler

Orman suçları dünyanın her bölgesinde ormanın varlığını ve devamlılığını etkileyen faktörlerin en önemlilerinden olmaktadır. Toplumların bir arada ve düzenli yaşamasına olanak sağlayan hukuk kuralları orman suçlarının engellenmesi için de uygulanmıştır. Ormanların sürdürülebilirliğine etki edecek olumsuz davranışlar kanun olarak yasaklanmış ve bu davranışların engellenmesi için cezalar konulmuştur. Orman suçlarının kanunla yasaklanmış olması bu suçların tamamen önlenmesi anlamına gelmemektedir. Bunun sonucunda Türkiye genelinde orman suçlarının son 10 yıldaki sayısal değişimi Tablo 4.1 ve Şekil 4.1’de verilmiştir.

Tablo 4.1: Türkiye’de son 10 yılda gerçekleşen orman suçlarındaki sayısal değişim (OGM, 2012; 2017; 2021)

Suç Çeşitleri		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Kesme	sayı	4.149	3.620	3.519	2.944	2.891	2.993	2.880	3.356	4.532	4.047
	m3	19.297	19.844	66.378	18.326	17.616	20.305	26.483	33.742	68.756	38.783
Nakil	sayı	1.017	892	689	708	658	802	670	706	786	548
	m3	862	1.416	1.550	949	862	1.675	1.330	1.442	1.795	1.450
Bulundurma	sayı	959	802	609	540	544	479	396	642	701	556
	m3	884	569	1.479	437	680	798	813	1.514	1.382	1.492
Açma	sayı	2.013	1.930	2.209	1.971	2.332	2.473	3.465	3.550	5.096	6.043
	ha	890	714	836	856	1.244	1.147	1.436	1.349	2.271	2.468
İşgal	sayı	2.963	2.623	2.628	2.103	2.996	2.241	3.221	3.549	4.642	5.987
	ha	1.181	0.939	1.037	0.967	1.589	0.970	1.168	1.286	1.737	2.629
Sarf	sayı	178	169	133	82	68	68	58	96	92	88
	m3	287	212	225	100	149	104	143	252	146	361
Yakma	sayı	2.450	3.755	2.149	2.150	3.188	2.411	2.167	2.688	3.399	2.793
	ha	10.454	11.456	3.117	3.219	9.156	11.993	5.644	11.332	20.971	139.503
Otlatma	sayı	1.711	1.684	1.571	1.005	1.032	1.067	818	834	962	802
Av Suçları	sayı	54	29	23	5	8	3	2	2	1	-
Toplam Suç Sayısı		15.494	15.504	13.530	11.508	13.717	12.537	13.677	15.423	20.211	20.864

Şekil 4.1: Türkiye’de son 10 yılda gerçekleşen orman suçlarındaki sayısal değişim (OGM, 2012; 2017; 2021)

OGM’nin sayısal verilerine göre suç sayılarının son 4 yılda giderek arttığı ve en yüksek sayının ise 20.684 adet suçla 2021 yılı olduğu tespit edilmiştir. Suç çeşidi olarak ise son 2 yılda özellikle açma ve işgal suçunun çok yüksek sayılara ulaştığı görülmektedir. OGM 2020 yılında çok yüksek oranda Orman Muhafaza Memuru ve Orman Mühendisi ataması yapmıştır. Toplu koruma ekip sayısının daha önceki yıllarda yetersiz olduğu, yeni yapılan atamalarla koruma kontrollerinin aksaklığa uğramadan daha kapsamlı bir şekilde yürütülmesi sonucu suç sayılarının artmış olduğu düşünülmektedir.

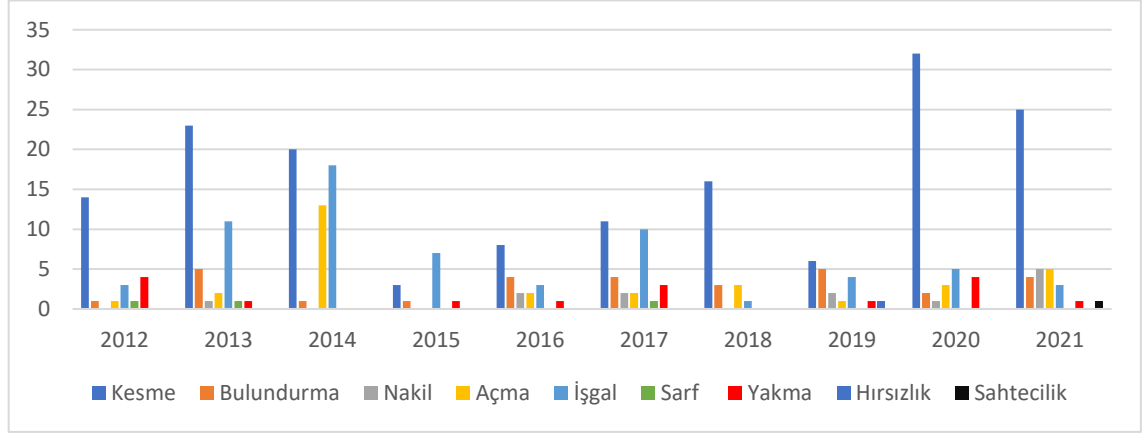
Devrek Orman İşletme Müdürlüğü’nde 2012-2021 yıllarında tutulan suç sayıları Tablo 4.2’de verilmiştir.

Tablo 4.2: Devrek Orman İşletme Müdürlüğü'nde son 10 yılda gerçekleşen orman suçu sayıları

YIL	Kesme	Bulundurma	Nakil	Açma	İşgal	Sarf	Yakma	Hırsızlık	Sahtecilik
2012	14	1	-	1	3	1	4	-	-
2013	23	5	1	2	11	1	1	-	-
2014	20	1	-	13	18	-	-	-	-
2015	3	1	-	-	7	-	1	-	-
2016	8	4	2	2	3	-	1	-	-
2017	11	4	2	2	10	1	3	-	-
2018	16	3	-	3	1	-	-	-	-
2019	6	5	2	1	4	-	1	1	-
2020	32	2	1	3	5	-	4	-	-
2021	25	4	5	5	3	-	1	-	1

Devrek Orman İşletme Müdürlüğü'nde son 10 yılda 319 adet orman suçu işlenmiştir. En yüksek suç türü 158 adet ile ormandan ağaç kesme suçudur. Orman suçunu 65 adet ile işgal ve faydalanma suçu izlemektedir. 2020 yılı 32 adet ile kesme suçunun en çok işlendiği yıl olmuştur. 10 yıllık periyotta ormandan ağaç kesme ve işgal ve faydalanma suçundan sonra müdürlük sınırları içerisinde 32 adet açma, 30 adet bulundurma, 16 adet yakma, 13 adet nakil, 3 adet sarf, 1 adet hırsızlık, 1 adet sahtecilik suçundan suç tutanağı düzenlenmiştir. 2014 yılı toplam 52 adet ile en çok suçun işlendiği yıl olmuştur. 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 97. Maddesinde sahtecilik suçu açıklanmış, Türk Ceza Kanunu'nun 202. Maddesinin ikinci fıkrasına göre cezalandırılacağı belirtilmiştir. Hırsızlık suçu ise Türk Ceza Kanunu'nun 141. Maddesine göre cezalandırılmaktadır.

Devrek Orman İşletme Müdürlüğü'nde 10 yıllık süre içerisinde suç oranları Şekil 4.2'de verilmiştir.

Şekil 4.2: Devrek Orman İşletme Müdürlüğü son 10 yıllık suç oran değişimi

Orman alanı toplamı 53.788,20 ha olan (URL-1, 2021) Devrek Orman İşletme Müdürlüğü'nde suç sayılarına bakıldığında kesme suçunun diğer suçlardan daha fazla olduğu görülmektedir. Şekil 4.2'de görüldüğü gibi Devrek Orman İşletme Müdürlüğü'nde 2020 ve 2021 yıllarında kesme suçunun diğer yıllara göre artmıştır.

Kanlıca Orman İşletme Müdürlüğü'nde 2012-2021 yıllarında tutulan suç sayıları tablo 4.3'te verilmiştir.

Tablo 4.3: Kanlıca Orman İşletme Müdürlüğü'nde son 10 yılda gerçekleşen orman suç sayıları

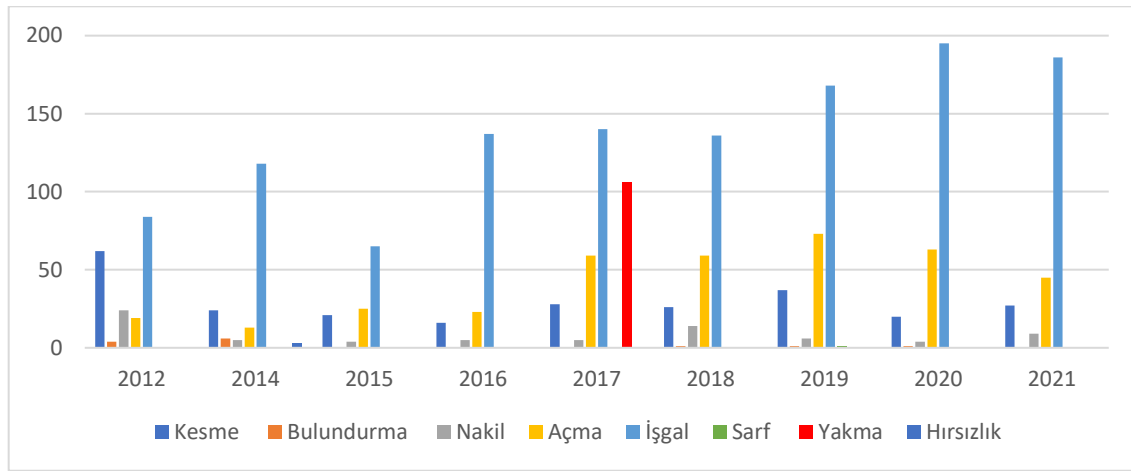
Yıl	Kesme	Bulundurma	Nakil	Açma	İşgal	Sarf	Yakma	Hırsızlık
2012	62	4	24	19	84	-	-	-
2014	24	6	5	13	118	-	-	3
2015	21	-	4	25	65	-	-	-
2016	16	-	5	23	137	-	-	-
2017	28	-	5	59	140	-	106	-
2018	26	1	14	59	136	-	-	-
2019	37	1	6	73	168	1	-	-
2020	20	1	4	63	195	-	-	-
2021	27	-	9	45	186	-	-	-

*2013 yılı verileri bulunamamıştır. 2017 yılı hariç diğer yıllara ait yakma verilerine ulaşamamıştır.

Kanlıca Orman İşletme Müdürlüğü'nde son 10 yılda 2068 adet orman suçu işlenmiştir. En yüksek suç türü 1229 adet ile işgal ve faydalanma suçudur. İstanbul gibi büyük şehir ve sahil kentlerinde orman toprağı üzerinde yoğun bir baskı bulunmaktadır (Elvan, 2009). İşgal ve

faaydalanma suçunun en yüksek olduğu yıl 195 adet ile 2020 yılıdır. En çok işlenen ikinci suç ise 379 adet ile açma suçudur. 10 yıllık süre içerisinde işlenen diğler suçların ise 261 adet ormandan ağaç kesme, 106 adet yakma, 76 adet nakil, 13 adet bulundurma, 3 adet hırsızlık, 1 adet sarf suçu olduğu tespit edilmiştir. Kanlıca Orman İşletme Müdürlüğü'nde suç sayısının en yüksek olduğu yıl, 338 adet ile 2017 yılı olmuştur.

Kanlıca Orman İşletme Müdürlüğü'nde 10 yıllık süre içerisinde suç oranları Şekil 4.3'te verilmiştir.

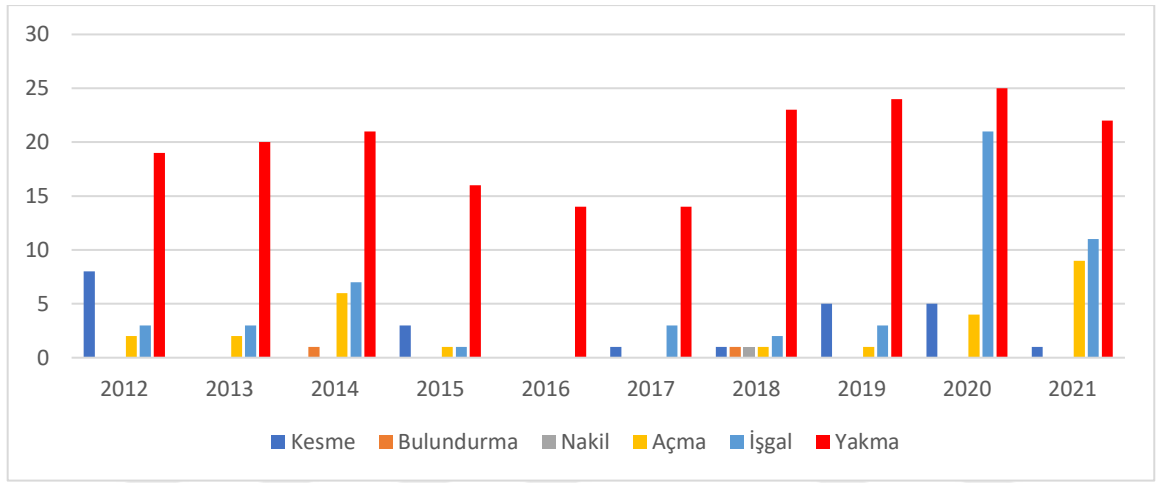
Şekil 4.3: Kanlıca Orman İşletme Müdürlüğü son 10 yıllık suç oran değışimi

Toplam orman alanı 39.903,20 ha olan (URL-2, 2021) Kanlıca Orman İşletme Müdürlüğü'nde işlenen en yüksek suç açık ara farkla işgal ve faydalanma suçudur. Suç sayıları içerisinde işgal ve faydalanma suçunun yıllar geçtikçe artan bir grafiğe sahip olduğu tespit edilmiştir. Marmaris Orman İşletme Müdürlüğü'nde 2012-2021 yıllarında tutulan suç sayıları Tablo 4.4'te verilmiştir.

Tablo 4.4: Marmaris Orman İşletme Müdürlüğü'nde son 10 yılda gerçekleşen orman suçu sayıları

YIL	Kesme	Bulundurma	Nakil	Açma	İşgal	Yakma
2012	8	-	-	2	3	19
2013	-	-	-	2	3	20
2014	-	1	-	6	7	21
2015	3	-	-	1	1	16
2016	-	-	-	-	-	14
2017	1	-	-	-	3	14
2018	1	1	1	1	2	23
2019	5	-	-	1	3	24
2020	5	-	-	4	21	25
2021	1	-	-	9	11	22

Marmaris Orman İşletme Müdürlüğü'nde son 10 yılda 305 adet orman suçu işlenmiştir. Bu suçlardan en yükseği ise 198 adet ile yakma suçudur. Yakma suçunun en yüksek olduğu yıl 25 adet ile 2020 yılı olmuştur. Yakma suçundan sonra ikinci yüksek suçun 54 adet ile işgal ve faydalanma suçu olduğu tespit edilmiştir. Araştırma yapılan 10 yıllık dönemde yakma ve işgal faydalanma suçundan sonra 26 adet açma, 24 adet kesme, 2 adet bulundurma, 1 adet nakil suçu işlenmiştir. 55 suç tutanağı düzenlenen 2020 yılı en çok suç işlenen yıl olmuştur. Marmaris Orman İşletme Müdürlüğü'nde 10 yıllık süre içerisinde suç oranları Şekil 4.4'te verilmiştir.

Şekil 4.4: Marmaris Orman İşletme Müdürlüğü son 10 yıllık suç oran değişimi

Marmaris Orman İşletme Müdürlüğü'nün toplam orman alanı 116.481,40 ha'dır (URL-3, 2021). Son 10 yıllık periyotta en çok yakma suçu işlendiği tespit edilmiştir. Şekil 4.4'te gösterildiği gibi Marmaris Orman İşletme Müdürlüğü'nde suç tutanağı sayılarının en az olduğu yıllar 2016 ve 2017 yıllarıdır. Özellikle 2018, 2019, 2020 ve 2021 yıllarında orman yakma suçu son 10 yıllık periyotta diğer yıllardan daha fazladır.

En çok ormanlık alana 116.481,40 ha ile Marmaris Orman İşletme Müdürlüğü sahip ancak en çok suç tutanağı Kanlıca Orman İşletme Müdürlüğünde tutulmuştur. Bölgeler arası suç türleri içerisinde ormandan ağaç kesme, işgal ve faydalanma ve orman yakma suçları öne çıkmaktadır. Bulunulan alandaki yaşayış tarzı, ihtiyaçlar, iklim türü gibi değişkenler sebebi ile öne çıkan suç türlerinde gözle görülür değişiklikler görülmektedir. Türkiye genelinde son 10 yıldaki suç sayılarında olduğu gibi son yıllarda Devrek Orman İşletme Müdürlüğü, Kanlıca Orman İşletme Müdürlüğü ve Marmaris Orman İşletme Müdürlüğü'nde de gözle görülür bir artış bulunmaktadır.

Orman Genel Müdürlüğü iş kapsamı içerisine giren durumların daha ayrıntılı ve anlaşılır olması için tebliğler yayınlamaktadır. Kanunun ilgili maddelerince suç olan davranışlar karşısında yapılacak işlemleri anlatan “Ormanların Kanun Dışı Müdahalelerden Korunması Esasları” isimli 293 nolu tebliğ 2011 yılında yayımlamıştır. Orman koruma ekiplerinin yapısı, suçüstü, arama, el koyma, idari para cezaları, suç tutanaklarının uygulanma aşamalarını ayrıntılı bir şekilde açıklamaktadır. Ormanların yasadışı müdahalelerden korunması, kendi özel resmi kıyafetleri olan ‘orman muhafaza memuru’ olarak görev yapan ekipler tarafından gerçekleştirilmektedir. Korunan alanın büyüklüğü kurulan ekip sayısını değiştirmektedir. 2500 ha’dan daha büyük alanların korunması için 2-7 kişilik ekip görev yapmaktayken 500 ile 1500 ha arasında değişen alanlarda ise 1-2 kişilik ekip görev yapmaktadır. Kurulan ekipler bulunduğu şefliklerdeki bölmelerde 4 ay içerisinde en az 1 defa koruma faaliyetlerini gerçekleştirmekle görevlidirler. Suç yoğunluğuna göre koruma faaliyetlerini daha sık yapmaktadırlar. Ekipler yasadışı faaliyetlerin sonucunda faili belli olmasa dahi suç tutanağı düzenleyerek görevlerini ifa etmektedirler.

4.2 Anket Sonuçları

Devrek, Kanlıca ve Marmaris Orman işletme Müdürlüklerindeki kayıtlara göre suç türü ve sayıları elde edildikten sonra her müdürlük için anket çalışması yapılmış, anket çalışmalarının sonuçları yöntem bölümünde belirtilen analizlere göre değerlendirilmiştir. Ankete toplam 339 kişi katılım göstermiştir. Katılım sağlayanların %62,2’si erkek, %37,8’i kadındır. Ankete katılım sağlayanların %10,6’sı hiç öğrenim görmemiş, %33,3’ü ilköğretim, %22,4’ü ortaokul, %21,8’i lise, %7,7’si ön lisans, %3,5’i lisans ve %0,6’sı yüksek lisans seviyesinde eğitimlerini tamamlamıştır. Katılımcıların %13,9’u 18-30 yaş, %28,9’u 31-50 yaş, %22,4’ü 51-65 yaş ve %34,8’i 65 yaş üstü kişilerden oluşmuştur. Bulundukları bölgede %11,2’si 1-5 yıl, %11,8’i 6-10 yıl, %12,4’ü 11-15 yıl, %19,2’si 16-20 yıl, %45,4’ü 20 yıldan fazladır ikamet etmektedir. İkamet yerlerinde %41,6’sı 1-2 kişi, %47,2’si 3-5 kişi, %11,2’si ise 5 kişiden daha kalabalık olarak yaşamaktadır. Kazanç sağladıkları mesleklere bakıldığında ise %24,5’inin emekli, %21,5’inin hayvancılıkla uğraştığı, %20,1’inin okuduğu veya çalışmadığı, %17,1’inin ormancılıktan para kazandığı, geri kalan%16,8’lik kısmın da işçi, tarım ve ticaretten geçimini sağladığı sonucuna ulaşılmıştır.

Ankete katılım gösteren şahıslar, geri kalan grubu temsil edebilecek ve anket çalışmasının amacına uygun özelliklerdedirler. Orman suçları yüksek oranda beden gücü gerektiren suçlardır. Bu durumun orman suçlarını erkeklerin işleme potansiyelini artırması katılımcıların erkek oranının daha yüksek olması çalışma için tercih edilen bir durum olmuştur. Çalışma her eğitim seviyesini temsil etme amacına uygun olarak yapılmış olsa da öncelikli hedefi daha çok kırsal kesimde bulunan, ormana yakın yerlerde yaşayan, eğitim düzeyi çok yüksek seviyede olmayan insanların orman suçlarıyla ilgili düşüncelerini değerlendirmektir. Bu nedenle katılımcıların eğitim düzeyleri ele alındığında en yüksek oranlarının ilköğretim, ortaöğretim ve lise olması çalışma amacına uygun bir durumdur. Ankete katılım gösterenlerin geçimlerini yüksek oranda hayvancılık ve ormancılıktan sağlamaları, gelir düzeylerinin düşük olması, ısınmak için oduna ihtiyaç duymaları, orman bitişğinde ya da ormana yakın yerlerde yaşamaları, orman suçuyla karşılaşmaları ya da orman suçu işleme ihtimallerini yükselteceği için anket sonuçlarının doğruluğu için önemlidir.

Katılımcıların suçlarla ilgili bilgi düzeylerini, orman suçları ile ilgili düşüncelerini ölçmek amacıyla anketin ikinci bölümü hazırlanmıştır. İkinci bölümde “Ormanların insanlardan korunması gerektiğini düşünüyor musunuz?” ve “Civarınızdaki ormanların korunması için devlet tarafından yeterli denetim yapılıyor mu?” sorularına cevap aranmıştır. Sonuçlar anket çalışması yapılan bölgelere göre yüzde olarak Tablo 4.5’te gösterilmiştir.

Tablo 4.5: Bölgelere göre ormanların insanlardan korunma gerekliliği ve devletin denetim yeterliliği

	Ormanlar insanlardan korunmalı mıdır?		Devlet yeterli denetim yapıyor mu?	
	Evet	Hayır	Evet	Hayır
Devrek	88,2	11,8	47,1	52,9
Kanlıca	75,9	24,1	54,3	45,7
Marmaris	66,3	33,7	70,2	29,8
Ortalama	77,3	22,7	56,6	43,4

*değerler yüzde olarak verilmiştir.

Genel olarak ormanların insanlardan korunması gerektiği sonucu ortaya çıkmıştır. Yasa olarak orman koruma faaliyetlerinde orman memuru unvanını taşıyan personel görevlidir (Elvan, 2005). Anket sonuçları değerlendirildiğinde Devrek bölgesinde devletin denetim

konusunda diğer bölgelere oranla yetersiz kaldığı ancak Kanlıca ve Marmaris bölgesinde denetimin yeterli düzeyde yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcılara yaşadıkları bölgede en çok hangi orman suçunun orman varlığına ve bütünlüğüne zarar verdiği sorusu sorulmuş ve bölgelere göre cevapların yüzdesi Tablo 4.6’da verilmiştir.

Tablo 4.6: Bölgelere göre ormana en çok zarar veren suçlar

Ormana en çok zarar veren suçlar	Devrek	Kanlıca	Marmaris	Ortalama
Ağaç kesme	74,8	23,3	0,0	34,2
Yakma	0,0	9,5	97,1	33,0
İşgal ve faydalanma	0,0	46,6	0,0	15,9
Kaçakçılık	24,4	15,5	2,9	14,7
Açma	0,8	5,2	0,0	2,1

*değerler yüzde olarak verilmiştir.

Anket sonuçları incelendiğinde çalışma yapılan bölgelerde ormana en çok zarar veren suçlara verilen cevaplar farklılık göstermiştir. Devrek bölgesinde orman varlığı ve bütünlüğüne en çok zarar veren suçun ormandan “**ağaç kesme suçu**” olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İnsanların ısınmak için odun hammaddesine ihtiyaç duyması, gelir düzeylerinin yetersiz olması gibi nedenler bu suçun işlenme oranını arttırmaktadır. Ağaç kesme suçu geçmişten günümüze ormanların harap olması, ormanların bütünlüğünün ve sürdürülebilirliğinin tehlike altına girmesinin başlıca nedenleri arasındadır. Türkiye’de de ormanların devamlılığının sağlanması için ağaç kesme suçunun işlenme oranının düşürülmesi, halkın eğitimlerle bilinçlendirilmesi, gelir düzeylerinin artırılarak ormanlar üzerindeki baskının azaltılması amaçlanmalıdır.

Kanlıca bölgesinde “**işgal ve faydalanma suçu**” ormana en çok zarar veren suç olarak cevaplanmıştır. Özellikle toprağın değerinin yüksek olduğu İstanbul ve çevresi gibi yerlerde fabrika, tekstil, ev, toprağı işlemek için tarım arazisi, gibi çeşitli amaçlarda kullanılmak için orman toprağı işgal edilmektedir.

Marmaris bölgesinde ise “**orman yakma suçu**” ormana en çok zarar veren suç olarak cevaplanmıştır. Orman yakma suçu zamanında söndürülemediğinde çok büyük orman arazilerinin zarar görmesine, bölge halkının yaşam alanlarının yanmasına hatta bu sebepten

can kayıplarına da yol açabilmektedir. Yakmanın genel olarak istemeden çıkarılması bu konudaki bilgi yetersizliğini gözler önüne sermektedir. Yakma suçunun failinin diğer suçlara oranla bulunmasının daha zor olması hukukun etkinliğinin azalmasına sebep olmaktadır. Bu konuda halkın eğitimlerle sık sık bilgilendirilmesi büyük önem arz etmektedir.

Katılımcılar ormandan ağaç kesme, orman yakma ve işgal ve faydalanma suçundan sonra ormana en çok zarar veren diğer suçun kaçakçılık suçu olduğunu düşünmektedir. Kaçakçılık suçu odun hammaddesinin ısı ihtiyacı için değil ekonomik değer olarak görülmesi sonuncu kanuna aykırı olarak kesilen ağaçların bulundukları yerden kaçırılması sonucu oluşmaktadır. Anket sonuçlarına göre kaçakçılık suçu da Devrek'te diğer bölgelere göre daha önemli görülmektedir. Sonuç olarak bu değerlendirmelere göre bölgeler arasında önemli görülen suç çeşitlerinde farklılık olduğu görülmektedir.

Orman suçlarının işlenme sebepleri araştırıldığında katılımcıların verdikleri cevaplar ormana zarar veren suçların nedenlerini ortaya koymaktadır. Bölgelere göre orman suçlarının işlenme sebepleri sorusuna verilen cevap oranları Tablo 4.7'de verilmiştir.

Tablo 4.7: Bölgelere göre orman suçlarının işlenme sebepleri

Orman suçlarının işlenme sebepleri	Devrek	Kanlıca	Marmaris	Ortalama
Cezaların caydırıcılığının az olması	17,6	81,0	16,3	38,9
Oduna olan ihtiyaç	68,1	14,7	2,9	29,8
İstemeyerek	0,8	1,7	64,4	20,6
Gelir yetersizliği	12,6	2,6	0,0	5,3
Suç olduğunu bilmemek	0,0	0,0	16,3	5,0
Orman idaresi ile uyumsuzluklar	0,8	0,0	0,0	0,3

*değerler yüzde olarak verilmiştir.

Devrek bölgesindeki katılımcılar orman suçlarının işlenmesindeki en büyük sebebin **“oduna olan ihtiyaç”** olduğunu düşünmektedir. Kanlıca bölgesinde **“cezaların caydırıcı olmadığı”** sonucuna ulaşılmıştır. Marmaris bölgesinde ise katılımcıların çoğunluğu orman suçlarının **“istemeyerek”** işlendiği cevabını vermiştir. İnsanların ısınmak için odun ihtiyacının tam olarak karşılanamadığı, cezaların suçların işlenmesini azaltmadığı ve halkın gözünde yetersiz olduğu bu nedenle hukukun yeteri kadar caydırıcı olmadığı ve insanların dikkatsiz davranışlarıyla istemeyerek orman suçu işlediği sonuçlarına ulaşılmıştır. Görülmektedir ki orman suçlarının işleniş sebepleri arasında da bölgesel farklılıklar bulunmaktadır.

Ankete katılanlara ormanların yasadışı müdahalelerden korunmasına etki eden faktörlerin hangilerinin daha önemli olduğu sorulmuştur. Ormanların korunmasında etkili olan faktörler bölgelere göre Tablo 4.8’de verilmiştir.

Tablo 4.8: Bölgelere göre ormanların korunmasında etkili olan faktörler

Ormanların korunmasında etkili olan faktörler	Devrek	Kanlıca	Marmaris
Yasal düzenlemenin varlığı	64	13,8	1
Cezaların yüksek olması ve caydırıcılığı	98	93,1	46,2
Halkın bilinçlendirilmesi	29	34,5	94,2
Halkın gelir düzeyinin artırılarak ormana olan ihtiyacın azalması	0,8	0,9	0
Daha fazla orman koruma memuru istihdam edilmesi	3,4	6,9	10,6
Denetimin artırılması	76,5	52,6	59,6
Diğer	0,8	0,9	0

*birden fazla şık işaretlenmeye izin verildiği için her şık kendi içinde seçilip seçilmemesine göre yüzde oranlanmıştır.

Devrek ve Kanlıca bölgesi ormanların korunmasında “**cezaların yüksek olması ve caydırıcılığı**” en önemli faktör olarak değerlendirmiştir. Marmaris bölgesinde ise katılımcılar ormanların korunmasındaki en önemli faktörün “**halkın bilinçlendirilmesi**”, “**yasal düzenlemenin varlığı**” seçeneği olduğunu düşünmektedir. Anket yapılan bölgeler genel olarak denetimin artırılmasının ormanların korunmasında önemli bir etki yapacağını düşünmektedir.

Orman kanununda belirtilen orman suçları ve orman işletmesinin orman suçları hakkında eğitim verme durumu hakkında katılımcıların bilgilerinin ölçülmesi amaçlanmıştır. Katılımcıların bu sorulara verdikleri cevapların oranları bölgelere göre Tablo 4.9’da verilmiştir.

Tablo 4.9: Bölgelere göre orman suçları hakkında bilgi ve orman suçları ile ilgili eğitim durumu

		Devrek	Kanlıca	Marmaris	Ortalama
Orman suçları hakkında bilginiz var mı?	Evet, hepsini biliyorum	14,3	4,3	1,9	7,1
	Evet, çoğunu biliyorum	62,2	56,0	73,1	63,4
	Kısmen biliyorum	11,8	31,9	19,2	20,9
	Hayır, çok azını biliyorum	10,9	7,8	5,8	8,3
	Hayır, hiç bilmiyorum	0,8	0,0	0,0	0,3
Orman suçları ile ilgili eğitim veriliyor mu?	Evet	49,6	50,0	71,2	56,3
	Hayır	50,4	50,0	28,8	43,7

*değerler yüzde olarak verilmiştir.

Anket çalışmalarından elde edilen verilere göre Devrek, Kanlıca ve Marmaris bölgelerindeki katılımcıların vermiş oldukları cevaplara bakıldığında yüksek oranda orman kanununda yer alan orman suçlarını bildikleri sonucuna varılmıştır. Bölgelerdeki orman işletmesi tarafından orman suçlarıyla ilgili eğitim verilmesiyle ilgili soruya ise Devrek ve Kanlıca bölgesindeki katılımcıların yarısı, Marmaris bölgesindeki katılımcıların ise çoğunluğu orman suçlarıyla alakalı eğitim aldıklarını beyan etmiştir. Katılımcıların yaşamları boyunca ormanla temas halinde olmaları, yaşadıkları ortamda orman suçlarıyla karşılaşmaları veya orman suçu işlemleri, orman işletmesinin vermiş olduğu eğitimler orman suçları hakkında bilgi edinmelerine olanak sağlamıştır.

Katılımcıların “Orman suçuyla karşılaşmanız durumunda ihbar eder misiniz?” sorusunu cevaplamaları istenmiş ve orman işletmesi çalışanlarıyla ilişkileri sorulmuştur. Anket bölgelerindeki katılımcıların orman suçunu ihbar etme durumu ve orman işletmesi personeliyle ilişkilerine verdikleri cevapların oranları Tablo 4.10’da belirtilmiştir.

Tablo 4.10: Bölgelere göre orman suçunu ihbar etme durumu ve orman işletmesi personeliyle ilişkiler

		Devrek	Kanlıca	Marmaris	Ortalama
Orman suçuyla karşılaşmanız durumunda ihbar eder misiniz?	Evet, ederim	92,4	97,4	92,3	94,1
	Belki olabilir	1,7	0,0	5,8	2,4
	Hayır, etmem	5,9	2,6	1,9	3,5
Orman işletmesi personeliyle ilişkileriniz nasıldır?	İyi	84,9	69,8	60,6	72,3
	Normal	13,4	27,6	37,5	25,7
	Kötü	1,7	2,6	1,9	2,1

*değerler yüzde olarak verilmiştir.

Bölgelere göre yapılan anket sonuçlarına göre katılımcıların yüksek çoğunluğu orman suçuyla karşılaşması durumunda işlenen suçu orman işletmesine ihbar edeceği sonucunu işaretlemiştir. Anket bölgelerindeki katılımcıların çoğunluğu işletme personeliyle ilişkilerinin iyi olduğunu belirtmiştir. Orman işletmesi personeliyle ilişkilerin iyi olması, kişilerin çekinmeden orman suçunu ihbar etmelerine olanak sağlamaktadır.

Ormandan yeteri kadar faydalanma durumları ve orman köylülerine tanınan yasal haklar hakkında bölge bazında yapılan ankete katılım gösterenlerden bilgileri doğrultusunda cevap vermeleri istenmiştir. Anket sonuçları Tablo 4.11’de gösterilmiştir.

Tablo 4.11: Bölgelere göre orman köylülerine tanınan yasal haklar ve ormandan faydalanma durumu

		Devrek	Kanlıca	Marmaris	Ortalama
Orman köylülerine tanınan haklar	Evet, hepsini biliyorum	0,0	0,0	0,0	0,0
	Evet, çoğunu biliyorum	9,2	7,8	16,3	10,9
	Kısmen biliyorum	46,2	22,4	38,5	35,7
	Hayır, çok azını biliyorum	42,9	64,7	45,2	51,0
	Hayır, hiç bilmiyorum	1,7	5,2	0,0	2,4
Ormandan faydalanma durumu	Evet	42,0	37,9	51,9	43,7
	Hayır	58,0	62,1	48,1	56,3

*değerler yüzde olarak verilmiştir.

Anket bölgeleri incelendiğinde orman köylülerine tanınan yasal haklar konusunda Devrek bölgesindeki en yüksek oran kısmen biliyorum cevabı iken Kanlıca ve Marmaris bölgesindeki katılımcıların çoğunluğu bu haklar konusunda çok az bilgisinin olduğunu belirtmiştir. Ormandan faydalanma sorusu sorulduğunda Devrek ve Kanlıca bölgesindeki çoğunluğun ormandan yeteri kadar faydalanamadığı, Marmaris bölgesindeki katılımcıların ise yarısına yakın oranda ormandan yeteri kadar faydalanamadığı sonucuna ulaşılmıştır. Orman işletmeleri özellikle orman köylülerine tanınan yasal haklar konusunda toplumun bu konuda daha bilinçli hale gelmesi için eğitimler düzenlemelidir.

Anket içerisinde “Ormanlarda karşılaşılan yakma vb. toplumu etkileyen durumlarda insan gücüne ihtiyaç duyulduğunda gönüllü olarak yardıma gider miydiniz?” sorusu bölgelerdeki katılımcılara sorulmuştur. Katılımcıların vermiş olduğu cevaplar tablo 4.12’de verilmiştir.

Tablo 4.12: Bölgelere göre orman yangını vb. durumlarda halkın gönüllü olması durumu

		Devrek	Kanlıca	Marmaris	Ortalama
Orman yangını vb. toplumu etkileyen durumlarda gönüllü olarak yardıma gider misiniz?	Evet	95,8	98,3	100,0	97,9
	Hayır	4,2	1,7	0,0	2,1

*değerler yüzde olarak verilmiştir.

Bölgelere bakıldığında Marmaris bölgesindeki katılımcıların tamamı, Devrek ve Kanlıca bölgesindeki katılımcıların ise tamamına yakını yakma gibi durumlarda gönüllü olarak çalışmalarda yer almak istediğini belirtmektedir. Orman yangınlarında sanyelerin bile değerli olduğu durumlarda halkın gönüllü olması çok önemlidir.

Ormanların çoğunluğunun devlet eliyle yönetildiği bilinmektedir. Her bölgedeki katılımcının “Orman mülkiyetinin devlete ait değil de özel şahıslara ait olması, sizce orman

suçlarının azalmasında ve ormanların korunmasında fark yaratır mıydı?” sorusunu cevaplaması istenmiştir. Bölgelerdeki katılımcıların cevaplarına göre ormanların özel mülkiyete ait olmasının orman suçlarına etkisi ile ilgili oranlar Tablo 4.13’te gösterilmiştir.

Tablo 4.13: Bölgelere göre ormanların özel mülkiyete ait olmasının orman suçlarına etkisi

		Devrek	Kanlıca	Marmaris	Ortalama
Ormanların özel mülkiyete ait olması orman suçlarının azalmasında fark yaratır mıydı?	Evet	84,9	64,7	62,5	71,1
	Belki olabilir	6,7	19,8	26,0	17,1
	Hayır	8,4	15,5	11,5	11,8

*değerler yüzde olarak verilmiştir.

Orman işletmelerinin bünyesinde bulunan işletme şefliklerinin alan olarak çok büyük olması, personel sayısının yeteri düzeyde olmaması, koruma kontrollerinin de tam olarak yapılamamasına neden olabilmektedir. Anket çalışması yapılan bölgelerdeki katılımcılar ormanların özel mülkiyete ait olmasıyla orman suçlarının azalacağını düşünmektedir. Özellikle Devrek bölgesinde bu oran diğer bölgelere göre daha yüksek çıkmıştır. Katılımcılar ormanların özelleştirilmesiyle şahısların sahip oldukları alanı daha iyi koruyacağını düşünmektedirler.

Geçmişten günümüze devlet tarafından yapılan ormanlardaki kesim miktarının değişimi hakkında çalışma yapılan bölgelerdeki katılımcılara bu konudaki düşünceleri sorulmuştur. Bölgelere göre ormanlardaki kesim miktarı değişimi ile ilgili cevapların oranı Tablo 4.14’te verilmiştir.

Tablo 4.14: Bölgelere göre ormanlardaki kesim miktarının değişimi

		Devrek	Kanlıca	Marmaris	Ortalama
Geçmişten günümüze ormanlardaki kesim miktarının değiştiğini düşünüyor musunuz?	Daha fazla	98,3	92,2	87,5	92,9
	Değişmedi	0,9	6,9	11,5	6,2
	Daha az	0,8	0,9	1,0	0,9

*değerler yüzde olarak verilmiştir.

Katılımcıların %57,20’sinin 51 yaş ve üstü olması geçmiş yıllar ile kıyaslanabilmesi açısından sorunun amacına uygundur. Devrek, Kanlıca ve Marmaris bölgelerindeki cevaplar değerlendirildiğinde ormanlardaki kesim miktarının günümüzde çok daha fazla olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Sonuç olarak Türkiye’de ormanlar üzerindeki bu baskının üretim amaçlı olduğu ve giderek arttığı ortaya çıkmıştır.

Ormanların topluma sağladığı faydalar hakkında bölge katılımcılarının düşünceleri alınmış ve sonuçlar Tablo 4.15'te verilmiştir.

Tablo 4.15: Bölgelere göre ormanların topluma sağladığı faydalar

Ormanların topluma sağladığı faydalar nelerdir?	Devrek	Kanlıca	Marmaris
Odun hammadde kaynağı	100	94	51
Odun dışı orman ürünleri (cıra, defne yaprağı vb.)	91,6	73,3	26,9
Estetik güzellik	6,7	13,8	67,3
Rekreasyonel (piknik, dinlenme alanı) kullanımı	6,7	20,7	41,3
Temiz, kaliteli hava, oksijen tüketimi	33,6	80,2	92,3
Erozyon ve sellerden korunma aracı	68,1	46,6	62,5
Çeşitli orman işlerinde istihdam imkanı	72,3	14,7	15,4

*birden fazla şık işaretlenmeye izin verildiği için her şık kendi içinde seçilip seçilmemesine göre yüzde oranlanmıştır.

Tablo 4.15'te görüldüğü gibi her bölge için ormanların topluma sağladığı faydalar farklılık göstermiştir. Devrek ve Kanlıca bölgeleri ormanların toplum için en önemli faydası odun hammadde kaynağı olmuştur. Isınma ihtiyacını karşılamak için odun çok önemli bir yer tutmaktadır. İkinci en önemli fayda olarak Devrek bölgesinde odun dışı orman ürünleri, Kanlıca bölgesinde temiz, kaliteli hava seçeneği öne çıkmıştır. Odun dışı orman ürünleri orman köylüsünün ek gelir kaynağı olması sebebiyle önem arz etmektedir. Marmaris bölgesinde ise ormanların topluma sağladığı en önemli fayda temiz, kaliteli hava olmuş, ikinci fayda olarak estetik güzellik sonucu çıkmıştır. Erozyon ve sellerden korunma aracı seçeneği araştırma yapılan bölgelerde birbirine yakın değerlerde seçilmiş, bu durumda katılımcılar genel olarak ormanların bu konuda önemli bir görev üstlendiğini düşünmektedir. Ormanda bulunan ağaçlar erozyon ve sel taşkınlarının şiddetini azaltmakta ve oluşacak can ve mal kayıplarını en aza indirmektedir. Ormanlardaki üretim işlerinin gerçekleştirilebilmesi için insan gücüne ihtiyaç duyulmaktadır. Devrek bölgesinde yüksek oranda ormanların çeşitli orman işlerinde istihdam imkanı sağladığı sonucu ortaya çıkmıştır. Orman işlerinde çalışma önceliği orman köylülerine verilmiş, köylülerin kalkınmasına destek sağlamak amaçlanmıştır. Estetik açıdan değerlendirildiğinde ormanlar doğayı ve canlıları içinde barındıran eşsiz güzellikte oluşumlardır. Ayrıca ormanlar insanların şehrin gürültüsünden uzaklaştığı, dinlenme, piknik gibi çeşitli aktiviteler için kullandığı alanlardır.

4.3 Orman İdaresi Personeli Görüşleri

Orman suçlarında bölgesel farklılıkların tespiti amacıyla anket çalışması halk ile yapıldıktan sonra orman işletme personeli (Orman Muhafaza Memuru, Orman İşletme Şefi vb.) ile orman suçları ve alınan önlemler konusunda yüz yüze görüşmeler yapılmıştır.

Devrek Orman İşletme Müdürlüğü personeli ile yapılan görüşmelerde orman suçlarının yüksek olmasının başlıca sebebinin odun hammaddesine ihtiyaç olduğu sonucuna varılmıştır. Bölgedeki orman sınırları içerisinde suçların yoğun olarak işlendiği yerlerde suç ve suçluların tespitinin sağlanması amacıyla fotokapanlar yerleştirilmiştir. Toplu koruma ekiplerince sürekli olarak koruma kontrollerinin yapılmasının orman suçlarının azalmasında önemli caydırıcı etkisi olduğu söylenmiştir. Bölgede görülen en yüksek suçun ormandan ağaç kesme suçu olduğu bunun sebebinin ise maddi imkansızlık, oduna olan ihtiyaç, son zamanlarda ısınmak için kullanılan diğer yakıt türlerine yapılan zammı halkın karşılayamaması olarak açıklanmıştır. Müdürlükte çalışan Orman Muhafaza Memuru açığının 2020 yılındaki alımda önemli ölçüde giderildiği belirtilmiştir. Orman Genel Müdürlüğünün kullanmış olduğu ORBİS sisteminde suç tutanaklarının depolandığı ve ihtiyaç durumunda kısa sürede suç tutanaklarına erişimin sağlandığı ayrıca sisteminin geliştirilme aşamasında olduğu, Adalet Bakanlığının kullanmış olduğu UYAP sistemine doğrudan bilgi aktarımı yapılacağı böylece tutulan suç tutanaklarının daha hızlı sürede Cumhuriyet Savcılığına ulaştırılmasının amaçlandığı ifade edilmiştir.

Kanlıca Orman İşletme Müdürlüğü personeli görüşlerine göre; cezaların caydırıcılığının az olmasının orman suçlarının yüksek sayıda işlenmesine sebep olduğu söylenmiştir. Orman suçlarının engellenmesi için koruma faaliyetlerinin her şefliğin kendi toplu koruma ekibince sıklıkla yapıldığı, orman yangını vb. suçlar için yangın ilk müdahale ekiplerinin hazır beklediği ifade edilmiştir. Bölgede görülen en yüksek suç oranının işgal ve faydalanma suçu olduğu buna İstanbul'daki arazinin değerli olmasının sebep olduğu belirtilmiştir. Müdürlükte çalışan Orman Muhafaza Memuru sayısının yeterli olmadığı, norm kadronun yarısının dolu olduğu söylenmiştir. ORBİS sistemine suç tutanaklarının depolanma amacıyla aktarıldığı ancak asıl amacın UYAP sistemiyle bütünleşmiş şekilde çalışmak olduğu dile getirilmiştir.

Marmaris Orman İşletme Müdürlüğü personeli ise, orman suçlarının istemeyerek (yangın gibi taksir ile orman suçu işlenmesi) işlendiğini belirtmiştir. Orman suçlarının engellenmesi için sıklıkla koruma faaliyetlerinde bulunulduğu ve orman köylülerine bilgilendirme toplantısı yapılarak halkın bu konuda bilinçlenmesinin amaçlandığı dile getirmiştir. Bölgedeki en yüksek suç oranının orman yakma suçu olmasının nedeni halkın bilinçsizce, taksirle yangına sebep olması olarak ifade edilmiştir. Orman Muhafaza Memuru sayısının yeterli olmadığı %50 oranında norm kadronun boş olduğu belirtilmiştir. ORBİS sistemine suç tutanaklarının aktarılmasının, bilgiye hızlı ulaşma ve depolama kolaylığı sağlaması açısından önemli olduğu açıklanmıştır.

Müdürlük personelleriyle yapılan görüşmelerde genel olarak orman suçu oranının düşürülmesi için toplu koruma ekiplerince koruma faaliyetlerinin yüksek seviyede sürdürülmesi gerektiği açıkça belirtilmiştir. Orman Muhafaza Memuru sayısının Devrek bölgesi dışında yeterli seviyede olmadığı ve bu sebeple koruma faaliyetlerinde aksaklıklar olabileceği düşünülmektedir. Her bölgede öne çıkan suç türünün değişiklik göstermesi, yöre halkının ormana olan bakış açısının farkını ortaya koymaktadır. Orman köylüsüne indirimli verilen odun miktarının artırılması, ormanda çalışma imkanında önceliğin orman köylüsüne verilmesinde daha dikkatli davranılması, halkın orman yangını vb. suçlarda bilinçlendirilmesi önem arz etmektedir. ORBİS sistemine aktarılan suç tutanakları hem depolanması hem de Adalet Bakanlığı tarafından kullanılan UYAP sistemiyle bütünleştirilmesi, bu sayede tutulan suç tutanaklarının çok kısa süre içerisinde ilgili Cumhuriyet Savcılığına ulaştırılması açısından önemli görülmektedir.

4.4 Suç Tutanakları ile Anket Sonuçlarının Karşılaştırılması

Devrek, Kanlıca ve Marmaris bölgelerinde orman suçları ile ilgili elde edilen sayısal veriler ve halk ile yapılan anket sonuçları karşılaştırılmıştır.

Devrek Orman İşletme Müdürlüğü'nde 10 yıllık süre incelendiğinde toplam 319 adet orman suçu işlenmiştir. Ağaç kesme suçu diğer suçlara oranla çok daha yüksek sayıda işlenmiştir. Bölge halkına ormana en çok zarar veren suç sorulduğunda %74,8 oranında ağaç kesme suçu cevabı verilmiştir. Katılımcılara ormanın sağladığı faydalar sorusu sorulmuş en çok işaretlenen cevap odun hammadde kaynağı olmuştur. Halkın ormana en çok zarar veren önemli suçun ağaç kesme suçu cevabını vermesi ile müdürlük sınırları içerisinde tutulan

tutanak sayılarında ağaç kesme suçunun diğer suçlara oranla yüksek olması birbirini destekler niteliktedir. Ayrıca bölge halkının yakacak odun ihtiyacını karşılamak için ağaç kesme suçunu işlediği sonucuna varılmıştır.

Kanlıca bölgesinde müdürlük sınırları içerisinde 10 yıllık periyot incelendiğinde 1801 adet suç tutanağı düzenlenmiştir. Elde edilen verilerde en çok 1043 adet ile işgal ve faydalanma suçunun işlendiği tespit edilmiştir. Anket çalışmasında bölgede yaşayan katılımcılara ormana en çok zarar veren suç sorusu sorulmuş ve %46,6 ile işgal ve faydalanma en yüksek oranda verilen cevap olmuştur. Halkın anket sorusuna verdiği cevap ile müdürlükte 10 yıllık sürede en fazla suç tutanağının işgal ve faydalanma suçundan düzenlenmesi, sayısal veriler ile anket sonuçlarının tutarlı olduğunu ortaya koymaktadır.

Marmaris bölgesinde halkla yapılan anket çalışmasında ormana en çok zarar veren suçta %97,1 oranında orman yakma suçu cevabı verilmiştir. Müdürlükte 10 yıllık sürede işlenen suçlar araştırıldığında 262 adet suç işlendiği ve en çok işlenen suçun 198 adet ile orman yakma suçu olduğu sonucuna varılmıştır. Bölgede yapılan anket çalışmalarında orman yakma suçunun en önemli suç olarak görüldüğü, 10 yıllık dönemde en çok orman yakma suçundan tutanak düzenlendiği ve sonucun birbiriyle uyumlu olduğu tespit edilmiştir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma yapılan bölgelerde halk ile yapılan anket çalışmasından elde edilen verilere göre bölgeler ormanların insanlardan korunması gerektiği düşünülmektedir. Devrek bölgesi en yüksek oranda ormanların insanlardan korunması gerektiğini düşünen bölge olmuştur. Bunun sebebi ise orman köylüsünün yakacak odun ihtiyacını karşılamak için ormanlardan kaçak ağaç kesmesi ve bu suçun diğer suçlara oranla daha kolay ve sürekli olarak işlenebilmesidir.

Devlet ormanları korumak için yeterli denetim yapıyor mu? sorusu sorulmuş ve bölgeler karşılaştırıldığında %70,2 oranında denetimin yeterli olduğunu düşünen en yüksek bölge Marmaris bölgesi olmuştur. Marmaris bölgesinde öncelik ormanlardan emval üretmek değil ormanların varlığını korumaktır. İklim şartları ve orman ağaçlarının ibrelili tür olması bölgeyi her an yangın çıkma ihtimali ile karşı karşıya bırakmaktadır. Marmaris bölgesinde orman emvali üretimi az olduğu için toplu koruma ekipleri koruma faaliyetlerini aksatmadan yapabilmektedir.

Ormana en çok zarar veren suçlar değerlendirildiğinde her bölgede farklı bir suç ön plana çıkmaktadır. Devrek bölgesindeki halk ormana en çok ağaç kesme suçunun zarar verdiğini düşünmektedir. Orman köylülerinin ormanı odun ihtiyacını karşılama alanı olarak görmesi ve bölgede en çok ağaç kesme suçunun işlenmesi halkın bu suçu öne çıkarmasına sebep olmuştur. Yasadışı ağaç kesme suçu ormanların kalitesini bozmakta ve ormansızlaşmaya sebep olmaktadır (Contreras-Hermosilla, 2001). Kanlıca bölgesinde yapılan ankette ise işgal ve faydalanma suçu öne çıkmıştır. Kanlıca Orman İşletme Müdürlüğü İstanbul ilinde bulunmaktadır. Toprağın değerinin çok yüksek olduğu İstanbul ve çevre illerde fabrika, tekstil, tarım arazisi, konut gibi çeşitli amaçlarla insanlar orman alanlarını usulsüz müdahalelerde bulunarak işgal etmektedir. Marmaris'te yapılan ankette ise halk ormana en çok zararı orman yangınının verdiğini düşünmektedir. Türkiye'de en çok orman yangını görülen bölgelerin başında Marmaris bölgesi gelmektedir. İklim, ağaç cinsi, tatil bölgesi olması sebebiyle insanların piknik, dinlenme gibi aktivitelerini orman alanlarında gerçekleştirmesi, orman yangını riskini artırmaktadır.

Devrek halkı orman suçlarının işlenme sebebine oduna olan ihtiyaç cevabını vermiştir. Bölge halkı ormanı yakacak odun ihtiyacını karşılamak için kullanmaktadır. Devrek Orman İşletme Müdürlüğünde son 10 yıllık periyotta en çok ağaç kesme suçunun işlenmesi de halkın ormana bakışını ortaya koymaktadır. Kanlıca bölgesi orman suçu işlenme sebebine cezaların caydırıcılığının az olması, Marmaris bölgesinde istemeyerek suç işlenmesi cevaplarını vermiştir. Kanlıca İstanbul ilinde kaldığından işgal ve faydalanma suçunun güçlü ekonomiye sahip birey veya firmalar tarafından işlendiği düşünüldüğünde cezalar yeterince caydırıcı olmadığı söylenebilmektedir. Marmaris halkı, insanların orman suçunu bilmeden, istemeyerek işlediğini düşünmektedir. Piknik gibi aktivitelerde yapılan dikkatsiz davranışlar çok büyük orman yangınlarına sebebiyet verebilmektedir.

Seçilen alanlarda yapılan anket çalışmalarından elde edilen ortalamaya göre katılımcıların %70,5'inin orman suçları hakkında yeterli bilgi düzeyine sahip olduğu tespit edilmiştir. Orman suçlarının kanunlarla yasaklanması gelişmekte olan ülkelerde sık kullanılan bir yöntemdir. Marmaris halkı işletme personeli tarafından orman suçları ile ilgili yeterli eğitim verildiğini düşünmekte ancak diğer bölgelerde yapılan anket sonuçlarında halkın yarısı eğitimin verildiğini diğer yarısı da eğitimin verilmediğini düşünmektedir. Devrek ve Kanlıca bölgesindeki orman işletme personelinin halka orman suçları ile ilgili daha fazla eğitim vermesi gerektiği sonucu ortaya çıkmıştır.

Araştırma yapılan bölgelerde, halk %94,1 ortalama ile orman suçuyla karşılaşması durumunda bu suçu ihbar edeceğini belirtmiştir. Katılımcılar orman suçlarına karşı hassas davranmaktadır. Orman işletme personeliyle ilişkileri sorulduğunda, %72,3 oranında ilişkilerinin iyi olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Orman idaresi personelinin halk ile iyi iletişim kurması, halkın personele çekinmeden soru sorma, yapacağı davranışın suç olup olmadığını rahat bir şekilde öğrenme imkanı da tanımaktadır.

Anket çalışması yapılan bölgelerde halkın orman köylülerine tanınan haklar konusunda çok az bilgiye sahip oldukları tespit edilmiştir. Ayrıca orman köylüleri %56,3 oranında ormandan yeteri kadar faydalanamadığını belirtmiştir. Orman köylüleri, kendine tanınan haklar konusunda yeterli bilgi sahibi olmadığı için ormandan yeteri kadar faydalanamadığı düşünmektedir. Orman işletmeleri belirli aralıklarla köylerde orman köylülerinin yasal hakları ile ilgili eğitim vererek halkın bu konudaki bilgi eksikliğini gidermelidir. Katılımcılar %71,1 oranında ormanlar özel mülkiyete ait olduğunda orman suçlarının

azalacağı cevabını vermiştir. Halk orman işletme ekiplerinin denetimde yetersiz kaldığını, kendilerine ait olacak orman arazisini daha iyi koruyarak suçların azalmasını sağlayacaklarını düşünmektedir.

Anket sonuçları incelendiğinde %92,9 oranında geçmişten günümüze ormanlardaki kesim miktarının daha fazla olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Ülkemiz ormanlarındaki bu baskının üretim amaçlı olduğu ve yıllar geçtikçe arttığı tespit edilmiştir. Katılımcılar %97,9 oranında orman yangını vb. toplumu etkileyen durumlarda gönüllü olarak yardıma edeceğini belirtmiştir. Özellikle orman yangını gibi insan gücüne ihtiyaç duyulan durumlarda halkın gönüllü olarak yardıma gideceğini belirtmesi oldukça değerlidir.

Orman köylüleri ormanların insanlara sağladığı faydalar konusunda bölgelere göre farklı cevaplar vermiştir. Devrek bölgesindeki halk ormanı odun hammadde kaynağı olarak görmektedir. Kanlıca bölgesi halkı temiz, kaliteli hava olarak ormanlardan faydalandığını belirtmiştir. Marmaris bölgesinde ise halk ormanların temiz hava ve estetik güzellik olarak topluma fayda sağladığını düşünmektedir. Devrek bölgesinde odun ihtiyacı öne çıkarken, Kanlıca halkı sanayileşmenin fazla olması sebebiyle hava kirliliğiyle karşı karşıya kalmakta ve ormanları temiz ve kaliteli hava alanı olarak görmektedir. Marmaris bölgesindeki halk ormanların estetik güzelliğini de vurgulamıştır. Genel olarak üç bölge halkı da ormanları erozyon ve sellerden korunma aracı olarak görmektedir. Ormandaki ağaçlar erozyon ve sellerin şiddetini önemli ölçüde azaltmakta, can ve mal kayıplarını en aza indirmektedir.

Araştırma yapılan bölgelerde yıllara göre orman suç sayılarındaki değişim incelendiğinde, orman suçlarının son yıllarda artarak devam ettiği tespit edilmiştir. Orman Genel Müdürlüğü'nün 2020 yılında yapmış olduğu çok yüksek sayıda personel alımı sonrası orman suç tutanaklarında önemli artış gözlemlenmiştir. Bölgeler arasında en fazla suçun Kanlıca Orman İşletme Müdürlüğü sınırları içerisinde işlendiği sonucuna varılmıştır. Bulunduğu bölgedeki nüfus yoğunluğunun fazla olması suç sayılarının fazla olmasına neden olduğu düşünülmektedir. Genel alanı en çok olan bölge Marmaris bölgesi olmasına rağmen son 10 yıllık periyotta en az suç tutanağı Marmaris Orman İşletme Müdürlüğü'nde tutulmuştur. Bölgede en fazla görülen suçun orman yakma suçu olması ve diğer suçların az oranda işlenmesi bu sonucu ortaya çıkarmıştır.

Kastamonu’da yapılan arařtırmada seçilen iki iřletmede iřlenen suç eřitleri incelenmiř, suç oranlarının dūřuk olmasının sebeplerinden bir tanesinin de genç nūfusun iř bulmak ve okumak için kōylerden řehirlere gō etmesi olarak deęerlendirilmiř, ekonomik deęeri yūksək suçların būyūk řehirlere yakın bōlgelerde kaçırılan emvalin kolay tařınabileceęi yerlerde iřlendięi sonucuna varılmıřtır (Mercimek, 2019).

Yapılan dięer arařtırmalar incelendięinde, hukukun egemen olduęu ūlkelerde orman suçlarının çok daha az sayıda olduęu ve gūlū cezaların olmadıęı, yargı baęımsızlıęına inanılmadıęı durumlarda hukukun etkisiz olduęu gōrūlmektedir (Colhester, 2006). Orman suçlarının yūksək sayıda iřlenmesi ormancılık mevzuatında cezaların yeterli dūzeyde olmaması ve denetlemelerin yetersizlięinden kaynaklanmaktadır (Wardojo vd., 2001; Worl Bank, 2006). Orman suçlarının giderek artması dikkate alındıęında, devletin orman arazilerini yerel topluluklar ile yōnetmesini saęlayan “topluluk orman yōnetimi” ile orman suçlarının daha gūvenilir bir řekilde ūnlenebileceęi belirtilmiřtir (Brunner vd., 1999).

Benzer alışmalar incelendiğinde Bangladesh’te yaşayan kırsal halk ile anket çalışması yapılmış ve kanuna aykırı kesimlerin sebepleri orman kanunu hakkında yeterli bilgiye sahip olmamaları, daimi iř bulamamaları ve geçim sıkıntısı çekmeleri olarak değerlendirilmiştir (Mukul vd., 2014). Orman suçlarının işlenme sebeplerini inceleyen bir diğer çalışmada da anket yapılmış, gelir dūzeyi dūřuk bōlgelerde halkın ormandan yakacak odunu ihtiyaını karşılamak gibi ekonomik değeri dūřuk suçları işlediği, gelir dūzeyi yūksək bōlgelerde ise orman toprağının işgal edildiği ve ekonomik değeri yūksək odunların hukuka aykırı olarak kesimi suçlarının işlendiği incelenmiştir (Chhetri vd., 2012).

Mercimek (2019) tarafından yapılan arařtırmada, halkın gelir dūzeyi yūksək olduęunda orman ūrūnlerine ihtiyaç azalmıř, eęitim dūzeyi yūkseldike orman suçu ve yaptırımlara olan bilinç yūkselmiř ve suç oranlarında dūřūř gōrūlmūřtur.

Arařtırma yapılan bōlgelerde personel ile yapılan yūz yūze gōrūřmelerde, orman suçlarının engellenmesi için denetimlerin artırılmasının gereklilięi belirtilmiřtir. Bōlgelerde periyotlar halinde yapılacak orman kōylūlerini bilgilendirme toplantılarında orman suçları ve cezaları hakkında bilgi verilmesinin orman suçlarını azaltacaęı ūngōrūlmektedir. Personelle yapılan gōrūřmelerde kōylūlerle yapılan anket sonuçlarında olduęu gibi, yakacak odun ihtiyaı,

toprağın değerinin yüksek olması sonucu orman toprağının işgal edilmesi ve istemeyerek suçun işlendiği sonucuna varılmıştır.

Marmaris bölgesinde öncelik orman varlığını korumak olduğu için korumada aksaklıklar yaşanmamaktadır. Kanlıca ve Devrek bölgesinde ormanlarda üretim yoğun olarak yapılmakta ve bu durumda koruma kontrollerinde aksaklıklar olabilmektedir. Müdürlüklerdeki orman muhafaza memuru eksikliğinin tamamlanması ile koruma faaliyetlerindeki sorunların giderileceği düşünülmektedir.

Kanunda belirtilen cezaların suçu işleyenlerin gelirlerine göre belirlenmesi gelir düzeyi yüksek olan yerlerde suçları azaltabileceği düşünülmektedir. Devrek ve Kanlıca bölgelerinde işletmeler tarafından orman köylülerine düzenli aralıklarla orman suçları ve orman köylülerinin yasal hakları ile ilgili eğitim verildiğinde halkın bilincinin artacağı ve orman suçu işlenme oranının düşeceği düşünülmektedir.

Sonuç olarak bu tez çalışmasının hipotezi doğrulanmış, bölgesel farklılıkların orman suçlarına ve halkın bakışına etkisinin olduğu tespit edilmiştir.

KAYNAKLAR

- Alacakaptan, U. (1975). *Suçun Unsurları*. Ankara: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi.
- Atmış, E. ve Günşen, H. (2016). Kentleşmenin Türkiye ormancılığının dönüşümüne etkisi (1990-2010 Dönemi). *Journal of the Faculty of Forestry Istanbul University*, 66 (1): 16-29.
- Ayanoğlu, S. ve Güneş, Y. (2003). *Orman Suçları*. İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Yayınları, İstanbul, Rektörlük no: 4420, Fakülte no:471, 167 s.
- Ayanoğlu, S., Güneş, Y. ve Aydın, A. (1993). Ormanı işgal ve faydalanma suçu. *Journal of the Faculty of Forestry Istanbul University*, 43 (3-4): 95-104.
- Bayındır, S. (2016). *Orman Suçları*. Legal Yayıncılık, 270 s.
- Bilgili, E. (2014). *Orman Koruma Dersi Geçici Ders Notları*. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Birben, Ü, Ünal, H. E. ve İmal, U. (2019) Orman suçlarında toplumsal algı: Kırıkkale il merkezi örneği. *Bartın Orman Fakültesi Dergisi*, 21 (2): 495-505.
- Borazan, A. ve Görücü, Ö. (2017). Adıyaman Orman İşletme Müdürlüğünde orman suçlarının ormancılık hukuku açısından incelenmesi. *Turkish Journal of Forest Science*, 1 (2): 2017.
- Brunner, J., Seymour, F., Badenoch, N. ve Ratner, B. D. (1999). *Forest problems and law enforcement in Southeast Asia: The role of local communities*. World Resources Institute, s. 21.
- Chhetri, B.B.K., Larsen, H.O. ve Smith-Hall, C. (2012). Law enforcement in community forestry: Consequences for the poor. *Small-Scale Forestry*, 11: 435-452.
- Colchester, M. (2006). *Justice in the Forest: Rural Livelihoods and Forest Law Enforcement* (3. cilt). Cifor.
- Contreras-Hermosilla, A. (2001). *Forest Law Enforcement*. World Bank, Washington DC.
- Doğanay, Ü. (1975). Orman ve orman toprağı üzerinde mülkiyet. *Journal of the Faculty of Forestry Istanbul University*, 25 (1): 1-11.
- Elvan, O. (2005). Ağaç kesme suçunun orman kanunu açısından incelenmesi. *Journal of the Faculty of Forestry Istanbul University*, 55 (1): 237-260.
- Elvan, O. D. (2005). Genel kolluk kuvvetlerinin ormanların korunmasında görev ve yetkileri. *Journal of the Faculty of Forestry Istanbul University*, 55 (2): 85-98.
- Elvan, O. D. (2009). Orman İşgal ve Faydalanma Eylemi Üzerinde İncelemeler. *Forest Engineering*. Doktora Tezi, 266 s.

- Geray, U. ve Okan, A. G. T. (2008). Yenilenebilir enerji kaynağı olarak ormanlar. *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi Seri B*, 56(166).
- Güneş, Y. (2004). Orman suçlarının ceza hukuku açısından incelenmesi. *Journal of the Faculty of Forestry Istanbul University*, 54 (1): 143-164.
- Göktürk, N., Özgenç, İ. ve Üzülmüş, İ. (2012). *Ceza Hukukuna Giriş*. Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.
- Heske, F. (1957). Türkiye’de ormanların ekonomik ve sosyal bakımdan ehemmiyeti. *Journal of the Faculty of Forestry Istanbul University*, 7 (1): 140-151.
- Karakehya, H. ve Usluadam, A. K. (2015). Türk Ceza Hukuku öğretisinde suçun manevi unsuru bağlamında suç genel teorisine ilişkin görüşler. *Journal of Penal Law and Criminology*, 3 (2): 1-24.
- Kaya, M. (2015). Ayancık ve Yakın Çevresinin Ekoturizm Potansiyeli. Doktora Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Kırış, R. ve Toprak, S. (2007). *İklim Değişikliğinde Ormanların Rolü*. Türkiye Coğrafyası Araştırma ve Uygulama Merkezi, s. 379-384.
- Kızmaz, Z. (2005). Ceza veya kriminal yaptırımın suç oranları üzerindeki caydırıcı etkisi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7 (2): 221-245.
- Liska, A. E. (1987). *Perspectives on Deviance*. Prentice- Hall, USA.
- Mercimek, A. (2019). Kastamonu Orman Bölge Müdürlüğünde Orman Suçlarında Toplum Bilinci ve Hukukun Etkinliği. Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
- Mukul, S. A., Herbohn, J., Rashid, A. Z. M. M. ve Uddin, M. B. (2014). Comparing the effectiveness of forest law enforcement and economic incentives to prevent illegal logging in Bangladesh. *International Forestry Review*, 16 (3): 363-375.
- OGM (2012). 2012 Yılı İdare Faaliyet Raporu. Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı.
- OGM (2017). 2017 Yılı İdare Faaliyet Raporu. Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı.
- OGM (2021). 2021 Yılı İdare Faaliyet Raporu. Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı.
- OGM (2021). 2021 Yılı Performans Programı. WEB, <https://www.ogm.gov.tr/tr/e-kutuphane-sitesi/PerformansProgrami/OGM%202021%20YILI%20performans%20POGRAMI.pdf> (12.03.2023)
- OGM (2011). Ormanların Kanun Dışı Müdahalelerden Korunması Esasları. Tebliğ No: 293.
- Öğün Boyacıoğlu, A. ve Tülin, İ., (1999). *Türkiye’de Cezaevlerindeki Rehabilitasyon Faaliyetleriyle İlgili Sosyolojik Bir Analiz*. T.C. Adalet Bakanlığı Yayını, Ankara.

- Özdönmez, M. (1963). Türkiye’de orman suçları, neveleri, sebepleri ve önlenmesi çareleri üzerinde araştırmalar. *Journal of the Faculty of Forestry Istanbul University*.
- Saatçioğlu, F. (1974). Orman hizmetleri. *Journal of the Faculty of Forestry Istanbul University*, 31-42.
- Setiono, B. ve Husein, Y. (2005). Fighting forest crime and promoting prudent banking for sustainable forest management. *Centre for International Forestry Research (CIFOR) Occasional Paper No, 44*.
- Şen, G. ve Ünal, S. (2003). Orman suçlarının nedenleri üzerine bir araştırma (Karadere Orman İşletme Müdürlüğü örneği). *Kafkas Üniversitesi Artvin Orman Fakültesi Dergisi*, 1-2 (41-51).
- Talu, O. (1944). *Orman Hükümleri*, A.R. İncealemdaroğlu Matbaası, Zonguldak. 246 s.
- Topcu, F. ve Ovalı, P. K. (2023). Yerel mimaride değişimler/dönüşümler: Sırt Mahallesi örneği (Rize-İkizdere/Türkiye). *Mimarlık ve Yaşam*, 8 (2): 415-436.
- Torul, M. O. L. (1993). Orman yangınları. *Journal of the Faculty of Forestry Istanbul University*, 43 (3-4): 69-78.
- URL-1 (2021). <https://zonguldakobm.ogm.gov.tr/DevrekOIM/Lists/OrmanVarligi/AllItem.aspx>, Zonguldak Orman Bölge Müdürlüğü, Devrek, (10.04.2023).
- URL-2 (2021). <https://istanbulobm.ogm.gov.tr/KanlicaOIM/Lists/OrmanVarligi/AllItems.aspx>, İstanbul Orman Bölge Müdürlüğü, Kanlıca, (10.04.2023).
- URL-3 (2021). <https://muglaobm.ogm.gov.tr/MarmarisOIM/Lists/OrmanVarligi/AllItems.aspx>, Muğla Orman Bölge Müdürlüğü, Marmaris, (10.04.2023).
- Ünal, H. E., Birben, Ü. ve Elvan, O. D. (2021). Orman suçlarına ilişkin kamuoyu algısı: Türkiye’de Ilgaz ili örneği. *Suç, Hukuk ve Sosyal Değişim*, 75: 487-506.
- Velioğlu, N. (2008). Orman sınırları dışına çıkarma işleminin tanımı ve tarihsel gelişimi. *Journal of the Faculty of Forestry Istanbul University*, 58 (2): 53-79.
- Wardojo, W., Suhariyanto, S. ve Purnama, B. M. (2001). Law enforcement and forest protection in Indonesia: a retrospect and prospect. *East Asia Ministerial Conference on Forest Law Enforcement and Governance (FLEG)*, Bali, Indonesia, s. 21-24.
- World Bank (2006). Strengthening Forest Law Enforcement and Governance Addressing a Systemic Constraint to Sustainable Development. The World Bank Report No. 36638-GLB. USA. 43.
- Yılmaz, A. (2018). Orman, köylü ve devlet: Ormandan faydalanma, koruma ve orman suçları bağlamında orman köylüsü ve devlet ilişkileri. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20 (4): 665-690.

Yüksel, B., Akbulut, S., İpek, A. ve Baysal, İ. (2009). Türkiye'de orman kaçakçılık suçları ve kaçakçı profilinin değerlendirilmesi: Akyazı ve Hendek örneği. *Journal of the Faculty of Forestry Istanbul University*, 59 (1): 1-14.

EKLER

EK 1: Anket soruları.

Bu anket, Bartın Üniversitesi Orman Fakültesi Ormancılık Hukuku Anabilim dalında yapılmakta olan bir Yüksek Lisans Tezi için hazırlanmıştır. Sorulara cevap vermek gönüllülük esasına dayanmakta olup sadece akademik bir çalışmada kullanılacaktır. Sorulara içtenlikle cevap verdiğiniz ve zaman ayırdığınız için şimdiden çok teşekkür ederiz.

Doç. Dr. Gökçe Gençay,
Yük.Lis.Öğrencisi Ufuk Bostancı

I. Bölüm

Bu bölümde genel bilgiler mevcuttur

- 1- **Ankete katılım sağladığınız bölge:** (...) Devrek (...) Kanlıca (...) Marmaris
- 2- **Kaç yıldır burada yaşıyorsunuz:** (...) 1-5 yıl (...) 6-10 yıl (...) 11-15 yıl (...) 16-20 yıl (...) 21 üstü
- 3- **Eğitim durumunuz:** (...) okumadım
(...) ilkokul (...) ortaokul (...) lise
(...) ön lisans (...) lisans (...) lisansüstü
- 4- **Cinsiyet :** (....) Kadın (....) Erkek
- 5- **Yaş grubunuz :** (....) 18-30 (....) 31-50
(....) 51-65 (....) 65 üstü
- 6- **Gelir kaynağınız:** (...) Tarım (...) Hayvancılık (...) Ormancılık (...) Ticaret
(...) Emekli
(...) İşçi (...) Diğer.....
- 7- **Hanenizde kaç kişi yaşıyor:** (...) 1-2 kişi (...) 3-5 kişi (...) 5 üstü

II. Bölüm

Bu bölümde orman suçları ile ilgili sorular mevcuttur.

- 1- **Ormanların insanlardan korunması gerektiğini düşünüyor musunuz?**
(...) Evet (...) Hayır
- 2- **Bölgenizde orman suçları içerisinde orman varlığı ve bütünlüğüne en çok hangi suçun zarar verdiğini düşünüyorsunuz?**
(...) Ağaç kesme
(...) Açmacılık
(...) Orman yangını
(...) Kaçakçılık
(...) İşgal ve faydalanma
(...) Diğer görüşler.....
- 3- **Civarinızdaki ormanlarının korunması için devlet tarafından yeterli denetim yapılıyor mu?**
(...) Evet (...) Hayır
- 4- **Ormanlarda karşılaşılan yangın vb. toplumu etkileyen durumlarda insan gücüne ihtiyaç duyulduğunda gönüllü olarak yardıma gider miydiniz?**
(...) Evet (...) Hayır
- 5- **Sizce ormanların korunmasında aşağıdakilerden hangisi daha etkilidir?**
(eğer 1'den fazla cevabınız varsa lütfen öncelik sırasına göre numaralandırınız)
(...) Yasal düzenlemelerin varlığı
(...) Cezaların yüksek olması ve caydırıcılığı

- (...) Halkın bilinçlendirilmesi (eğitim toplantıları)
- (...) Halkın gelir düzeyinin artırılarak ormana olan ihtiyacının azaltılması
- (...) Daha fazla orman koruma memuru istihdam edilmesi
- (...) Denetimin artırılması
- (...) Diğer görüşler.....

6- Orman Kanunu'nda yer alan orman suçları hakkında bilginiz var mı?

- (...) Evet, hepsini biliyorum
- (...) Evet, çoğunu biliyorum
- (...) Kısmen biliyorum
- (...) Hayır, çok azını biliyorum
- (...) Hayır, hiç bilmiyorum

7- Kanunda yasaklanan orman suçlarından hangileri sizce önemli orman suçlarıdır?

- (...) Ağaç kesme
- (...) Kaçakçılık
- (...) Açmacılık
- (...) Hayvan otlatma
- (...) İşgal ve faydalanma
- (...) Orman yakma
- (...) Zati ve müşterek emval üzerinde işlenen suçlar

8- Orman suçlarının işleniş sebebi sizce nedir?

- (...) Gelir yetersizliği
- (...) Odun hammaddesine olan ihtiyaç
- (...) Suç olduğunu bilmemek
- (...) Cezaların caydırıcılığının az olması
- (...) Orman idaresi ile uyuşmazlıklar
- (...) İstemeyerek (yangın gibi taksir ile orman suçu işlenmesi)
- (...) Diğer.....

9- Ormanda suç teşkil ettiğini düşündüğünüz bir davranışla karşılaştığınızda bu durumu orman işletmesine ihbar eder miydiniz?

- (...) Evet, kesinlikle
- (...) Evet,
- (...) Belki olabilir
- (...) Hayır,
- (...) Hayır, kesinlikle

10- Devlet ormanlarından orman köylülerinin yeterince faydalanabildiğini düşünüyor musunuz?

- (...) Evet
- (...) Hayır

11- Bölgenizde orman suçları hakkında orman işletmesi veya başka bir kurum tarafından eğitim veriliyor mu?

- (...) Evet
- (...) Hayır

12- Orman mülkiyetinin devlete ait değil de özel şahıslara ait olması, sizce orman suçlarının azalmasında ve ormanların korunmasında fark yaratır mıydı?

- (...) Evet, kesinlikle
- (...) Evet,
- (...) Belki olabilir
- (...) Hayır,
- (...) Hayır, kesinlikle

13- Orman işletmesi personeli ile (Şef, Ormancı vs.) ilişkileriniz nasıldır?

- (...) Çok iyi
- (...) İyi
- (...) Normal
- (...) Kötü
- (...) Çok kötü

14- Sizce ormanların topluma sağladığı faydalar nelerdir?

(eğer 1'den fazla cevabınız varsa lütfen öncelik sırasına göre numaralandırınız)

- (...) Odun hammadde kaynağı (yapacak veya yakacak)
- (...) Odun dışı orman ürünleri kaynağı (çıra, reçine, çam fıstığı, defneyaprağı, ıhlamur çiçeği, kestane)
- (...) Estetik güzellik
- (...) Rekreasyonel (piknik, dinlenme alanı) kullanım
- (...) Temiz, kaliteli hava, oksijen üretimi
- (...) Erozyon ve sellerden korunma aracı
- (...) Çeşitli orman işlerinde istihdam imkânı
- (...) Tarımsal ormancılık kullanımı
- (...) Hayvancılıkta kullanım
- (...) Diğer görüşler.....

15- Bölgenizde geçmişten günümüze devlet eliyle ormanlardaki kesim miktarının değiştiğini düşünüyor musunuz?

- (...) Daha fazla
- (...) Fazla
- (...) Değişmedi
- (...) Az
- (...) Daha az

16- Orman köylülerine tanınan yasal haklar konusunda bilginiz var mı?

- (...) Evet, hepsini biliyorum
- (...) Evet, çoğunu biliyorum
- (...) Kısmen
- (...) Hayır, çok azını biliyorum
- (...) Hayır, hiç bilmiyorum

*Anketimize yaptığımız katkıdan dolayı
Teşekkür ederiz...*

